

BH.BANKAR

Bilten Udruženja banaka Bosne i Hercegovine • Билтен Удружења банака Босне и Херцеговине
Bilten Udruge banaka Bosne i Hercegovine • Banks Association of Bosnia and Herzegovina Bulletin

Broj 21, juli/srpanj 2011.
Izlazi tromjesečno

Tema broja:

Pretpostavke i ograničenja razvoja bankarskog sektora u BiH
Zlatni BAM
IX Bankarske igre

Aktivnosti:

XV sjednica Skupštine UBBiH
Teme i pitanja bankarskog sektora

- XV sjednica Skupštine UBBiH (5)
- Berislav Kutle, predsjednik Udruženja banaka Bosne i Hercegovine (6)
- Financijski trendovi (12)
- Zlatni BAM (14)
- Sjednica upravnog odbora UBBiH (16)
- Lipanjaska sjednica UO UBBiH (16)
- Vijesti (17)
- Održane sjednice Komisija Udruženja banaka BiH (18)
- Raspravni sastanak KUPIT-a (19)
- Teme i pitanja bankarskog sektora (20)
- Susret bankara u Međugorju (26)

BH.BANKAR

Bilten Udruženja banaka Bosne i Hercegovine
Билтен Удружења банака Босне и Херцеговине
Bilten Udruge banaka Bosne i Hercegovine
Banks Association of Bosnia and Herzegovina Bulletin

Adresa Udruženja:

Fra Andela Zvizdovića 1/10, 71000 Sarajevo, BiH
Tel.: +387 33 296 501, fax: +387 33 296 504
e-mail: kontakt@ubbih.ba
www.ubbih.ba

Broj 21 / Izlazi tromjesečno

Urednik glasila:

Julijana Mikulić Jurković

Redakcijski kolegij:

Davor Maksimović, Marko Bobar,
Suzana Čerimagić, Šaban Zulić,
Snežana Dragičević-Đurević, Ana Mitrić

Adresa redakcije:

Kneza Branimira 2b, 88000 Mostar
Tel.: 00 387 36 444 213
Fax: 00 387 36 444 219
E-mail: julijana.mikulic.jurkovic@hypo-alpe-adria.com

Naklada: 3000 primjeraka

Grafičko oblikovanje:

SHIFT kreativna agencija, Mostar

Fotografija:

arhiva UBBIH, Marko Mikulić, Jasmin Fazlagić

Tisak:

SUTON d.o.o., Široki Brijeg

BH.BANKAR

Dragi naši čitatelji, bankari i svi koji sa zanimanjem pratite naš magazin!

Nakon 3 mjeseca ponovno smo skupa u novom broju BH.BANKAR-a. Kao i obično kroz proteklo smo razdoblje pomno pratili sve zanimljivosti i novosti vezane za bankarsko i finansijsko tržište kako u Bosni i Hercegovini tako i u svijetu. Uvijek s nestrpljenjem čekamo novi broj u kojem nastojimo sažeti sve bitne vijesti iz našega sektora te kroz sveukupnost informacija doći do novih saznanja, savjeta i konkretnih uputa.

Ovaj ljetni tromjesečnik koji nas većina bezbrižno može ponijeti na godišnji odmor i u hladu borovine uz miris mora ne biti odvojen od svoga posla i struke, odlučili smo učiniti nešto posebnijim. Kako bi to bilo tako ovaj broj je zanimljiv i opuštajući utoliko što smo ga odlučili posvetiti Bankarskim igrama.

Ovogodišnje bankarske igre su devete po redu i tradicionalno su se održale u Međugorju od 02.-04. 06. 2011. g.u organizaciji Udruženja banaka BiH, a otvorio ih je gosp. Berislav Kutle, predsjednik UBBIH. Luksuzno opremljen Sportski centar Circle International u Međugorju koji je redovno domaćin vrhunskim sportskim profesionalcima i ovaj je put dostojno ugostio bankare iz BiH, ali i regiona, te nam pružio zaista nezaboravan rekreacijsko-opuštajući ugođaj. Broj sudionika ove godine iznosio je registriranih 970 bankara iz tridesetak banaka, agencija iz BiH, Centralne banke a sudionici su se okupili u prvom redu radi druženja i zabave, te napose međusobnog povezivanja u cilju bolje kooperacije. Sudjelovali su zaposlenici gotovo svih banaka s područja BiH. Ovogodišnjim bankarskim igrama pridružili su se i svi dosadašnji predsjednici Udruženja banaka BiH - Mirsad Letić, Petar Jurčić, Ranko Labović i Dino Osmanbegović.

Kao i svake godine sudionici podjeljeni po sportskim ekipama natjecali su se iz 6 disciplina u kojima su pokazali timski duh, ali i zavidne sportske vještine. Peti put zaredom čestitke i pehari idu kolagama u Raiffeisen bank koji su se i ove godine pokazali kao pravi sportski asovi.

Ponosni smo i na ocjene sudaca iz pojedinih disciplina koji su pohvalili teren i uvjete igranja, ali i fair play igru kao i timski duh i disciplinu.

Kako je tržište financija osobito u BiH prilično uzdrmano recesijom, nužnost održavanja pozitivnog duha u korist sve veće profesionalnosti potrebna je nego ikad. Iako je ocjenjeno da je bankarski sektor u BiH trenutno stabilan, svi dobro znamo da je proteklo dulje razdoblje bilo prilično burno i nesigurno, te da je trebalo puno truda i rada da se očuvaju i pospješite rezultati. Ipak, smatram da možemo biti ponosni na naš zajednički angažman u očuvanju stabilnosti i rastu prosperiteta i napretka gospodarstva u Bosni i Hercegovini, jer ipak od svih gospodarskih grana, bankarski sektor nedvojbeno može biti sinonim za uređen sektor.

Bankarske igre kao i ostali team buildinzi pomažu i pojačavaju snagu tima koja je itekako bitna. Ljudi su naša snaga i osnovni kapital. A snaga ljudi najveća je u zajedništvu. Kroz ovakva druženja zaista postajemo snažniji, jači i povezani. Ljudi, a napose stručni ljudi, su unutarnji proizvodni potencijal.

Osim specijalnog foto izvještaja sa bankarskih igara, u ovom broju BH.BANKAR-a pročitajte i vrijedne informacije i zapise sa raspravnog sastanka KUPIIT-a održanog u 5.mjesecu u Banja Luci na ko-

jem je prva točka dnevnog reda je bila „Smjernice za procjenu rizika i provođenje zakona o sprečavanju pranja novca“.

Informirajte se i o zaključcima sa održanih sastanaka povremenim komisija poput Komisije UBBIH te Komisije za platni promet. Donosimo i osvrt Sjedinica Upravnog odbora UBBIH koje je u 3. i 5. mjesecu sazvaio predsjednik UBBIH gosp. Berislav Kutle.

O stanju u ekonomiji u našoj tranzicijskoj zemlji puno se govori i daju se raznorazne prognoze i ocjene. Gosp. Berislav Kutle o trenutnoj situaciji u bankarskom sektoru rekao je sljedeće: „Sve zemlje jugoistočne Europe i Bosnu i Hercegovinu, unatoč ekonomskim i drugim specifičnostima, nesumnjivo odlikuje sporiji tempo ekonomskog oporavka, jednoznačno određen vanjskim neravnotežama, fiskalnim deficitima i strukturnim manjkavostima, kao i visokoj ovisnosti o stranim ulaganjima. Ovi momenti s ekonomskog kuta gledanja nameću potrebu izmjene i jačanja njihovih unutarnjih proizvodnih potencijala. Svakako, zajednička je ocjena da bi sve zemlje regije, pa i one koje tijekom 2010. godine nisu izašle iz recesije, trebale bilježiti pozitivne stope rasta ekonomskih aktivnosti u ovoj i narednoj godini“.

Iz ovoga je vidljivo da veliki utjecaj ima geografski položaj tj. okruženje u kojem se egzistira te da država kakva god ona bila nije isključena od utjecaja svojih susjeda te brzine razvoja regije. Na stanje u Bosni i Hercegovini itekako utječe sitanje u regiji koje je šaroliko. S jedne strane stabilnost i kontinuirani rast vođen željom za što većoj pripadnosti i sličnosti EU, dok je s druge strane dotični tek početni koraci relativno novonastalih država kao i zemalja u tranziciji.

A sad ploveći po stranicama novog BH.BANKAR-a uživajte prisjećajući se druženja na bankarskim igrama, pronađite sebe i svoje kolege na fotografijama, sami zaključite jesu li ovogodišnje igre bile bolje nego prethodne, a teme o kojima je govorio gosp.Kutle, a koje sam samo djelomice dotaknula, ostavljam vam kao uvod u razmišljanje o stanju koje nas okružuje.

I dakako- dobro se odmorite!

Do idućeg čitanja,
Srdačan pozdrav!

Julijana Mikulić Jurković

ČLANICE UDRUŽENJA BANAKA BOSNE I HERCEGOVINE

BALKAN INVESTMENT BANKA A.D.

Bana Miloslavljevića 8, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 245 111 Fax: +387 51 245 145

BOBAR BANKA A.D.

Njegoševa 1, 76000 Bijeljina, BiH
Tel: +387 55 211 551, 207 739
Fax: +387 55 207 759

BOR BANKA

Obala Kulina Bana 18, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 213 317 Fax: +387 33 278 550

BOSNA BANK INTERNATIONAL

Trg djece Sarajeva bb, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 275 130 Fax: +387 33 203 122

MOJA BANKA

Kolodvorska 5, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 720 070 Fax: +387 33 720 100

HYPO ALPE-ADRIA-BANK D.D. MOSTAR

Kneza Branimira 2b, 88000 Mostar, BiH
Tel: +387 36 444 444 Fax: +387 36 444 400

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. BANJA LUKA

Aleja S. Save 13, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 336 731, 336 500
Fax: +387 51 336 730

INTESA SANPAOLO BANKA BIH

Obala Kulina Bana 9a, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 497 555 Fax: +387 33 497 572

INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA

Trg BiH 1, 72000 Zenica, BiH
Tel: +387 32 448 400, 448 448
Fax: +387 32 245 656

KOMERCIJALNA BANKA A.D.

Veselina Masleše 6, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 244-700, Fax: +387 51 244 710

KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA

Ibrahima Mržljaka 3,
77230 Velika Kladuša, BiH
Tel: +387 37 771 253 Fax: +387 37 772 416

MF BANKA A.D.

Vase Pelagića 22, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 221 400, Fax: +387 51 231 432

NOVA BANKA A.D.

Kralja Alfonsa XIII, br. 37 a, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 333 300
Fax: +387 51 217 256

NLB RAZVOJNA BANKA BANJA LUKA

Milana Tepića 4, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 221 620 Fax: +387 51 221 623

NLB TUZLANSKA BANKA TUZLA

M.Tita 34, 75000 Tuzla, BiH
Tel: +387 35 259 252 Fax: +387 35 251 414

PROCREDIT BANK D.D.

Emerika Bluma 8, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 250 950 Fax: +387 33 250 971

PAVLOVIĆ INTERNATIONAL BANKA A.D.

Slobomir, Karadorđeva 1, 76000 Bijeljina, BiH
Tel: +387 55 232 300 Fax: +387 55 232 301

POŠTANSKA BANKA

Branilaca Sarajeva 20/9, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 212 993 Fax: +387 33 210 007

PRIVREDNA BANKA

Alipašina 6, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 277 706 Fax: +387 33 664 175

RAIFFEISEN BANK DD BOSNA I HERCEGOVINA

Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo
Tel: +387 33 75 50 10 Fax: +387 33 213 851

RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH

Igmanska 1, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 660 127 Fax: +387 33 277 986

SPARKASSE BANK D.D.

Zmaja od Bosne 7, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 28 03 00 Fax: +387 33 28 02 31

TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA

Dženetića Čikma 2, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 564 100, Fax: +387 33 564 101

UNION BANKA

Dubrovačka 6, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 664 472, 664 470
Fax: +387 33 201 571

UNICREDIT BANK A.D. BANJA LUKA

Marije Bursać 7, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 243 201 Fax: +387 51 212 830

UNICREDIT BANKA

Kardinala Stepinca bb, 88000 Mostar, BiH
Tel: +387 36 312 123 Fax: +387 36 312 129

VAKUFСКА BANKA

Maršala Tita 13, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 280 102 Fax: +387 33 663 399

VOLSKBANK BH

Fra Anđela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 295 616 Fax: +387 33 263 832

VOLSKBANK A.D. BANJA LUKA

Jevrejska bb/II, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 241 101 Fax: +387 33 215 771

Tema sjednice

Bankarski sektor i financijske institucije

Na osnovu člana 19. i 34. Statuta UBBiH, Upravni odbor UBBiH je na sjednici održanoj dana 22.3.2011.g donio Odluku kojom se sazvala XV sjednica Skupštine UBBiH, a koja je održana 07.4.2011.g u restoranu „Aquna“ u Banja Luci, ulica Aleja Svetog Save 80. Na Skupštini su sudjelovali predstavnici financijskih institucija, a počasni gosti bili su predsjednik UBBiH Berislav Kutle i izvršni sekretar Mijo Mišić.

Dnevni red kojim je tekla sjednica sastojao se iz 2 dijela i bio je sljedeći:

I dio:

1. Usvajanje Zapisnika sa XIV sjednice Skupštine UBBiH,

2. Donošenje Odluke o usvajanju Izvještaja o radu i godišnjeg obračuna za 2010.g.
3. Donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Statuta UBBiH;
4. Izbor i imenovanje 2 člana Upravnog odbora UBBiH;
5. Tekuća pitanja

II tematski dio - Bankarski sektor i financijske institucije
- Suradnja i aktivnosti

Sjednica je protekla u pozitivnom tonu te se nadamo da će odluke i zaključci biti plodonosni za cjelokupni sektor.

ODLUKE REDOVNE SKUPŠTINE UBBiH

POVEĆANJE BROJA ČLANOVA UPRAVNOG ODBORA

Na redovnoj Skupštini Udruženja banaka Bosne i Hercegovina (UBBiH), održanoj 07.04.2011.g., u Banja Luci, donešena je odluka o povećanju broja članova Upravnog odbora sa pet na sedam. Novi članovi UO su: Suvad Ibranović, direktor Investiciono komercijalne banke Zenica i Srđan Šuput, direktor Komercijalne banke Banja Luka.

Na sjednici je usvojen Godišnji izvještaj o radu i finansijski izvještaj UBBiH za 2010 godinu.

U drugom dijelu Skupštine banke su od strane pomoćnika ministra finansija RS, Snježane Rudić, upoznate o novoj regulativi iz oblasti zaštite potrošača te uvođenja trezorskih zapisa na tržište.

Također je prezentirana i lista UBBiH od 16 otvorenih pitanja koja bi se žurno trebala rješavati sa ciljem poboljšanja poslovnog ambijenta.

Pored banaka Skupštini su prisustvovali i predstavnici Centralne banke BiH, Agencije za osiguranje depozita BiH, Ministarstva finansija RS, entitetskih agencija za bankarstvo i Banjalučke berze.

Pretpostavke i ograničenja razvoja bankarskog sektora u BiH

Unatoč činjenici da je bankarski sektor u Bosni i Hercegovini prilično ureden i iznad standarda ostalih (ne)gospodarskih djelatnosti, u potpunoj je ovisnosti o okruženju u kojem egzistira, odnosno u kojem se razvija.

U kontekstu samih pretpostavki i ograničenja BH bankarskog sektora, potrebno je ukazati i na njegovo međudjelovanje s drugim finansijskim institucijama, te razinom razvijenosti same finansijske infrastrukture povezane s primjenom finansijskih instrumenata i mehanizama koji u cjelini čine finansijski sustav BiH.

1. Utjecaji međunarodnog ekonomskog okruženja na ekonomije zemalja jugoistočne Europe i Bosnu i Hercegovinu

Sve zemlje jugoistočne Europe i Bosnu i Hercegovinu, unatoč ekonomskim i drugim specifičnostima, nesumnjivo odlikuje sporiji tempo ekonomskog oporavka, jednoznačno određen vanjskim neravnotežama, fiskalnim deficitima i strukturnim manjkavostima, kao i visokoj ovisnosti o stranim ulaganjima. Ovi momenti s ekonomskog kuta gledanja nameću potrebu izmjene i jačanja njihovih unutarnjih proizvodnih potencijala. Svakako, zajednička je ocjena da bi sve zemlje regije, pa i one koje tijekom 2010. godine nisu izašle iz recesije, trebale bilježiti pozitivne stope rasta ekonomskih aktivnosti u ovoj i narednoj godini.

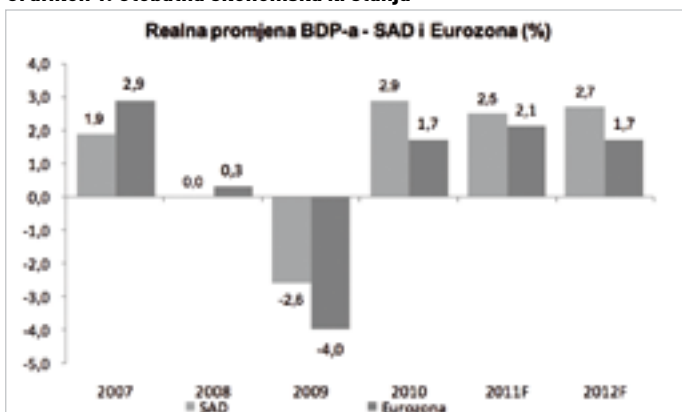
Berislav Kutle, predsjednik UBBiH

Respektirajući činjenicu o snažnim vanjskim ekonomskim utjecajima na zemlje jugoistočne Europe, Eurozoni u cjelini gledajući karakterizira intenzivniji oporavak, pri čemu treba imati na umu kako je ciljani rast BDP-a zemalja EU17 na razini od 2%.

Objava rezultata o kretanju BDP-a u Eurozoni tijekom prva tri mjeseca ove godine, nadmašila je očekivanja što općenito daje

pozitivne impulse ekonomskom oporavku u zemljama srednje i istočne Europe, te u određenom smislu također i zemljama jugoistočne Europe. Tako je zabilježen realni rast BDP-a od 2,5% y/y. Promatrajući ekonomski najsnažnije zemlje, oporavak i dalje predvodi Njemačka s realnim porastom BDP-a od 4,8% y/y.

Grafikon 1: Globalna ekonomska kretanja

Izvori: UniCredit Research i IMF, Agencija za statistiku BiH

Grafikon 2: Realna promjena BDP-a u zemljama regije

Izvori: UniCredit Research i IMF, Agencija za statistiku BiH

Može se iznijeti ocjena kako su vanjske pretpostavke za daljnji rast i razvoj ekonomija jugoistočne Europe, kao sistemskog okvira bankovnog djelovanja, više nego zadovoljavajuće posebno u kontekstu prilika za jačanje ekonomskih aktivnosti baziranih na pozitivnim vanjskim impulsima ekonomskog rasta razvijenijih zemalja uže Europe.

2. Ekonomski okvir bankarskog sektora u BiH

Svjedoci smo činjenice kako su prethodne dvije godine bile obilježene recesijskim i znakovima blagog post-recesijskog oporavka. U tom svjetlu, nakon što je u 2009. godini zabilježen pad ekonomskih aktivnosti, tijekom prošle godine je ostvaren realni porast BDP-a od 0,5%.

Kada je riječ o ekonomskim kretanjima u BiH, poticaje realnom rastu i oporavku ponajprije treba tražiti u eksternim činiteljima i jačanju apsorpcijskog potencijala tržišta zemalja Europske unije i regije za prije svega bh. industrijskim proizvodima niske tehnološke razine.

S druge strane, i dalje je evidentno odustvo unutarnjih elemenata u jačanju rasta ekonomskih aktivnosti, pri čemu slaba kupovna moć determinira svojevrstu tromost osobne potrošnje stanovništva. Makroekonomske projekcije za ovu godinu ipak ukazuju na nastavak postupnog ekonomskog oporavka te su relativno bolji izgledi za realan ekonomski rast blizu ili oko 2%, što je ipak znatno ispod pred-recesijskih prosjeka iznad 5%.

Istodobno, naličje vanjskih utjecaja se osjeća kroz rastući inflatorni pritisak determiniran rastom cijena nafte, hrane i energenata na međunarodnom tržištu te su potrošačke cijene u travnju u BiH rasle 4,0%

Tablica 3: Konsolidirana bilanca stanja bankarskog sektora

Bilanca stanja bankarskog sektora BiH (mln KM i %)	2009		2010	Promjena 3 (2/1)
	1	2	2	
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	6 288	5 756	5 756	-8,5%
Kredit	13 498	13 936	13 936	3,2%
- stanovništvo	6 292	6 314	6 314	0,4%
- pravne osobe	7 196	7 609	7 609	5,7%
- banke	10	13	13	33,9%
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	701	734	734	4,7%
Rezerve za potencijalne gubitke	-682,5	-1 007,8	-1 007,8	47,7%
Ostala aktiva	605,3	1 033,7	1 033,7	28,4%
Ukupna aktiva	20 609	20 452	20 452	-0,8%
Depoziti	15 207	15 011	15 011	-1,3%
- stanovništvo	5 761	6 624	6 624	15,0%
- pravne osobe	6 493	6 025	6 025	-7,2%
- banke	2 954	2 362	2 362	-20,0%
Obraveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	2 329	2 121	2 121	-9,0%
Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	261	243	243	-7,2%
Ostale obaveze	603	675	675	12,1%
Ukupan kapital	2 210	2 402	2 402	8,7%
Ukupna pasiva	20 609	20 452	20 452	-0,8%
KPI				
Ukupni krediti / ukupni depoziti	88,8%	92,8%	92,8%	4,1 pp
Ukupni krediti / depoziti / broj zaposlenih	2,709	2,806	2,806	3,5%
Ukupna aktiva / broj zaposlenih	1,945	1,982	1,982	1,9%

Izvori: UniCredit Research, IMF, Agencija za statistiku BiH

y/y. Kretanje potrošačkih cijena u zemlji na neki način posebno je obilježeno porastom cijena hrane koje na godišnjoj razini ostvaruju porast za značajnih 7,4%. Ovaj podatak dobiva na značenju obzirom na visok udjel hrane u potrošnji stanovništva, što na bankovni sektor može imati određene implikacije kroz preraspodjelu dohotka stanovništva za zadovoljenje svojih temeljnih potreba.

U dijelu fiskalne politike, neophodna je provedba konsolidacijskih napora i neutralizacija strukturnih neučinkovitosti sa svrhom ostvarivanja ciljanog proračunskog deficita zahtijevanog od strane MMF-a (-3%). Ima-

jući u vidu kako je nakon listopadskih općih izbora proces ustroja državne i prethodno entitetskih vlada bio znatno produžen, realizacija ciljnog proračunskog manjka će biti više nego izazovna.

Monetarnu politiku kroz režim valutnog odbora karakterizira snažna postojanost, uz uspješno prevladavanje vanjskih ekonomskih i finansijskih šokova. Provedba ove, u načelu jednostavne i restriktivne monetarne politike, rezultira postojanošću fiksnog tečaja 1 EUR = 1,95583 BAM.

3. Ključna kretanja u bankarskom sektoru - konsolidirana bilanca stanja

Karakter kretanja u okviru bankarskog sektora tijekom 2010. godine nedvojbeno je duboko obilježen širokim spektrom implikacija povezanih s recesijskim i ranim post-recesijskim ciklusom s kojim se suočava ukupan bosansko-hercegovački ekonomski sustav.

U protekloj godini, broj banaka je u okviru bankarskog sektora smanjen za jednu preuzimanjem dijela aktive i pasive banke koja je dugi niz godina bila u privremenoj upravi. Na tržištu je djelovalo 29 banaka, od čega 19 sa sjedištem u Federaciji BiH i 10 u Republici Srpskoj.

Tablica 1: Makroekonomski pokazatelji kao okvir bankarskog poslovanja

Makroekonomski pokazatelj	2008	2009	2010E	2011F
Nominalni BDP (mlrd KM)	24,7	24,0	24,7	26,1
Realni BDP, godišnja promjena %	5,4	-2,9	0,5	1,8
Inflacija - potrošačke cijene (godišnja promjena %)	3,2	0,0	3,1	4,2
prosječno	7,4	-0,4	2,1	4,1
Prosječna mjesečna plaća (godišnja promjena, %)	16,4	8,4	1,0	4,5
Registrirana nezaposlenost	40,3	41,5	42,9	43,3
Saldo proračuna (u % od BDP-a)	-4,0	-4,7	-4,5	-4,2
Tekuci račun bilance plaćanja (u % od BDP)	-14,4	-6,8	-5,5	-8,7
Izravna strana ulaganja (u % od BDP)	5,7	1,5	0,1	1,9
Devizne rezerve (KM mlrd)	6,3	6,2	6,3	6,2
Tečaj EUR/KM	1,96	1,96	1,96	1,96

Izvori: UniCredit Research, IMF, Agencija za statistiku BiH

Trend vezan za kreditni kompleks poslova pokazuje blagu uzlaznu tendenciju s rastom ukupnih kredita (3,2% y/y), s naglašenijim povećanjem kredita sektoru pravnih osoba (5,7% y/y) u odnosu na stanovništvo (0,4% y/y). U isto vrijeme, depoziti bilježe smanjenje od 1,3% y/y, što je producirano izraženijim padom depozita ne-rezidenata i domaćih pravnih osoba u usporedbi s povećanjem depozita stanovništva za 15%.

Dodatni moment u smanjenju aktive bankarskog sektora je godišnji pad kreditnih sredstava ne-rezidenata (208 mln KM ili 9%). Svakako, u svjetlu ponovne pojave kontrakcijskih tendencija navedenih pasivnih stavki bankarskog sustava treba naznačiti kako je sporo ustrojavanje izvršnih vlasti onemogućilo realizaciju obilnije isplate novih tranši MMF-a, kao i kreditnih aranžmana s WB-om i EBRD-om. Unatoč navedenim gubicima bankarskog sektora, dokapitalizacijama banaka i primjenom novih računovodstvenih i standarda o financijskom izvješćivanju, ukupan kapital je povećan za 8,7% y/y. Stoga, sigurnost i stabilnost bankovnog sektora je i dalje na visokoj razini, te je stopa adekvatnosti kapitala prema podacima CBBiH na koncu godine zabilježila vrijednost 16,2% ili godišnje povećanje za 0,1 p.p.

4. Ključna kretanja u bankarskom sektoru - konsolidirani račun dobiti i gubitka

Prethodno navedene recesijske implikacije rezultirale su u smanjenju prihoda pravnih osoba, porastu nezaposlenosti, smanjenju broja zaposlenih, padu realnih plaća s direktnim i indirektnim utjecajima na negativno poslovanje bankarskog sektora.

Snažan porast nekvalitetnih kredita, koji su prema metodici CBBiH dosegli 11,4% na kraju 2010.g. i otpis imovine uzrokovao je rapidno povećanje troškova rezerviranja (48,0% y/y), s izrazito visokom pripadajućom vrijednosti ove vrste rashoda bankarskog sektora (525 mln KM).

Stoga, usprkos porastu neto kamatnih i nekamatnih prihoda (1,1% y/y i 7,5% y/y), kao i rastu operativne dobiti (za 8,7% y/y), BH bankarski sektor je pod utjecajem značajno visokih troškova rezerviranja ostvario značajan gubitak (124 mln KM).

Uspješnost poslovanja, obzirom na svoju procikličnost prema ekonomskim kretanjima, će u ovoj godini godini zasigurno

Tablica 4: Konsolidirani račun dobiti i gubitka bankarskog sektora

Račun dobiti i gubitka bankarskog sektor BiH (KM mln, %)	2009	2010	Promjena
	1	2	3 (2/1)
Kamatni prihod	1 245	1 167	-6,3%
Kamatni rashod	538	452	-16,0%
Neto kamatni prihod	708	715	1,1%
Nekamatni prihod	442	476	7,5%
Ukupan prihod	1 150	1 191	3,6%
Ukupni troškovi	-766	-773	1,0%
Operativna dobit	384	418	8,7%
Trošak rezerviranja	-354	-525	48,0%
Dobit prije poreza	30	-107	-454,7%
Porez	12	18	47,8%
Neto dobit	18	-124	-782,4%
KPI			
C/I	66,6%	64,9%	-1,7 pp
Ukupni prihodi / aktive	5,6%	5,8%	0,2 pp
Trošak rezerviranja / aktive	-1,7%	-2,6%	-0,8 pp
Ukupni troškovi / aktive	-3,7%	-3,8%	-0,1 pp
Neto dobit / ukupni prihodi	1,6%	-10,4%	-12,0 pp
Ukupni prihodi / broj djelatnika	0,109	0,115	6,3%
Ukupni troškovi / broj djelatnika	-0,072	-0,075	3,7%
Neto dobit / broj djelatnika	0,002	-0,012	-800,5%
Broj djelatnika	10 595	10 321	-2,6%

Izvori: Agencija za bankarstvo F BiH i Agencija za bankarstvo RS

doživjeti poboljšanje unatoč maksimumu nekvalitetnih kredita.

5. Kamatne stope - komparativni pregled kretanja u odnosu na promatrane zemlje

Unatoč ne-investicijskoj razini kreditnog rejtinga zemlje, aktivne kamatne stope ima-

ju niže vrijednosti u odnosu na sve zemlje regije, a pasivne kamatne stope više su samo u odnosu na Hrvatsku. Morfologija tržišta i konkurencija u okviru bankarskog sektora ključan su doprinosi nižim vrijednostima aktivnih kamatnih stopa. Istodobno, visoka euriziranost bankarskog sektora i

Prosječne aktivne kamatne stope (u % godišnji prosjek)	2007	2008	2009	2010
Eurozona	8,03	8,58	7,52	5,90
Bosna i Hercegovina	7,17	6,98	7,93	7,89
Bugarska	10,00	10,86	11,34	11,14
Hrvatska	9,33	10,07	11,55	10,38
Kosovo	14,06	13,79	14,09	14,31
Makedonija	10,23	9,68	10,07	9,48
Crna Gora	9,20	9,24	9,36	9,53
Rumunjska	13,35	14,99	17,28	14,07
Srbija	11,13	16,13	11,78	12,43

Prosječne pasivne kamatne stope (u % godišnji prosjek)	2007	2008	2009	2010
Eurozona	3,79	4,34	2,01	2,11
Bosna i Hercegovina	3,56	3,49	3,60	3,16
Bugarska	3,68	4,44	6,18	4,08
Hrvatska	2,34	2,82	3,20	1,76
Kosovo	4,00	4,42	3,98	3,38
Makedonija	4,88	5,89	7,05	7,07
Crna Gora	5,08	3,82	3,81	3,70
Rumunjska	6,70	9,51	11,99	7,31
Srbija	4,08	6,03	5,06	5,55

Izvori: Centralna banka BiH i Međunarodni monetarni fond

monetarna politika valutnog odbora s eukrom, kao rezervnom valutom, također značajno doprinose nižim kamatnim stopama u odnosu na temeljne pretpostavke sigurnosti ulaganja promatrane kroz kreditni rejting zemlje.

Konkurencijski aspekti smanjenja aktivnih kamatnih stopa su u dobroj mjeri iscrpljeni. S druge strane, inflatorni pritisak i restriktivna politika ECB-a kroz nastavak povećanja EUR referentne kamatne stope, te samim tim i EURIBOR-a, uz evidentnu euriziranost bankarskog sektora vrše monetarni pritisak na rast kamatnih stopa u narednom razdoblju. Stoga će apetiti bankarskog sektora za rastućim depozitno-kreditnim volumenima, bar u početnom razdoblju, imati svojevrsni amortizirajući učinak na ovaj vanjski inflatorno-monetarni pritisak prema povećanju kamatnih stopa u zemlji.

6. Uloga države u razvoju tržišta

Trenutna pozicija bosansko-hercegovačke privrede je takva da dominantno ovisi o potražnji iz inozemstva. Domaće gospodarske snage, ukoliko nisu izvozno orijentirane, nemaju snažan potencijal za razvoj. Iz tog razloga je potrebno stvoriti snažnu razvojnu polugu na relaciji **država – bankarski sektor**, a čime će se podržati i izvozni sektor i domaće orijentirane subjekte.

Iskorištavanje prednosti snažnih financijskih kapaciteta koje proistječu iz djelovanja u okrilju velikih međunarodnih financijskih grupacija čini prednost u budućem zadovoljenju financijskih potreba različitih segmenata privrede te stanovništva. Banke u tom sustavu mogu imati ulogu kanala kroz koji se plasiraju sredstva razvojnih fondova gospodarskim subjektima.

Pri tome je potrebno voditi računa da su banke koje posluju u BiH gospodarski subjekti ove države, bez obzira kakva im je vlasnička struktura. One zapošljavaju značajan broj ljudi te snažno doprinose prihodima države kroz poreznu sferu. Stoga država ima snažan motiv tretirati banke kao partnere, a ne kao negativnu pojavu na tržištu koju je moguće zamijeniti supranacionalnim institucijama. Te institucije možda nude u početku vrlo dobre uvjete financiranja, ali popratni uvjeti su vrlo ograničavajući i opterećujući za korisnika njihovih sredstava.

Osim navedenog, **država** kao subjekt na tržištima može pomoći **bankarskom**

sektoru kroz iniciranje velikih infrastrukturnih radova, **uključujući ga kao partnera u financiranju** takvih projekata. Dakle, sinergijsko djelovanje i intenzivnija suradnja s organima izvršne vlasti u financiranju projekata od državnog i interesa lokalne zajednice svakako je jedan od postojećih, a i predstojećih izazova obzirom da je recesijski ekonomski ciklus zaustavio proces urbanizacije i infrastrukturnog razvoja.

Jedno od ograničenja koje je svakako potrebno naglasiti su zakonska ograničenja u vidu financiranja kapitalnih projekata od strane države ili FBiH/RS/Brčko kod komercijalnih banaka gdje je maksimalna izloženost 40% kapitala banke što uključuje i državu. Bitno je naglasiti kako ovo ograničenje ne važi za banke van BiH niti je prisutno u zemljama okruženja.

Uz sve naprijed navedeno, uloga države u razvoju tržišta je možda najizraženija kroz kreditni rejting zemlje. Na kreditni rejting BiH utječe cijeli spektar činitelja od najširih političkih, pravnih i pravosudnog sustava, slobode kretanja kapitala, te posebno svih varijabli koje utječu na pristup EU, te na ekonomsku stabilnost i rast. Ovdje je bitno reći da bi kreditni rejting bio na višoj razini potreban je održiv rast BDP-a uz stabilnost cijena, nisku nezaposlenost, uravnoteženu bilancu plaćanja s inozemstvom. Dodatno, potreban je uravnotežen proračun opće vlade (sve razine vlasti), prihvatljiva razina javnog i vanjskog duga te stabilan tečaj.

U kontekstu stabilnosti ekonomije, BiH karakterizira postojan EUR/KM tečaj i djelomično stabilne potrošačke cijene (eksterni pritisak na rast inflacije) te relativno nizak

dug središnje vlade (javni dug i vanjski dug). Ostale ekonomske varijable su izrazito loše uzimajući u obzir i vrlo nizak standard stanovništva, te niske neto i bruto plaće zaposlenih. Dovoljno je reći kako je razina BDP-a samo blago iznad Albanije kao posljednje zemlje u Europi po ovom sintetičkom pokazatelju razvijenosti publiciranog od strane Eurostata. Ono što generira postojeći i stvara pritisak na pad kreditnog rejtinga je djelovanje negativnog političkog okruženja na dinamiku ekonomskih i euro-integracijskih kretanja u segmentu reformi potrebnih u oba dijela; zastoj u isplata tranši iz Stand-by aranžmana s MMF-om i kreditnih sredstava WB –a, kao neophodnog supstituta padu i neznatnim stranim izravnim i portfolio ulaganjima. Za poboljšanje kreditnog rejtinga potrebne su prvo političko-pravne pretpostavke adekvatnog ustroja i djelovanja izvršnih vlasti, zatim pristup EU i odnosi s MMF-om, pa onda i provođenje strukturnih reformi koje bi stvorile pretpostavke za održiv ekonomski rast uz zadovoljenje svih gore navedenih varijabli ekonomije koje određuju stabilnost. Promjene rejtinga od agencija na višu razinu su uvijek postupne i u okviru jedne razine je potrebno proteći jedna do dvije godine.

Na kraju, kao preduvjet gospodarskog rasta i razvoja zemlje, privlačenja stranih investitora te posljedično uključivanja prilagodljivih malih i srednjih poduzeća i generiranja porasta potrošnje stanovništva, ključno je pokretanje velikih infrastrukturnih projekata poput izgradnje koridora Vc, ulaganja u energetski sektor (ogroman potencijal u obnovljivim izvorima) i sl.

7. Regulatorna / međunarodni standardi

Slijedom navedenog, lako se da zaključiti kako je potrebno staviti naglasak na državu i njeno snažnije uključivanje u ekonomske tijekove. U tom kontekstu, od države, kao subjekta bi se moglo očekivati kvalitetnije definiranje **bankarske regulative** i poticanje **sudstva na kreiranje prakse** koja je u duhu s vremenom i prostorom u kojem živimo.

U tom smislu, stvara se i potreba **kvalitetnijeg upravljanja svim oblicima rizika u bankarskom poslovanju**:

- potreba kontinuirane dogradnje podzakonske regulative temeljene na smjernicama Baselskog odbora za nadzor banaka te daljnjeg kapitalnog jačanja banaka i osiguranja razine solventnosti u skladu s rastom aktive i rizika;

- potreba ulaganja dodatnih napora od strane banaka da kroz edukacije podignu razinu financijske pismenosti svojih klijenata, dužnika i jamaca po kreditima;
- kod procjene kreditnog rizika pri kreditiranju stanovništva, neophodno voditi računa o svim troškovima života domaćinstva (ispunjavanje zakonskog minimuma od 1/2 ili 2/3 primanja koja se mogu opteretiti ratom kredita, u nekim slučajevima nije dovoljno da bi se stanovnicima s nižim osobnim dohotkom omogućio „normalan“ život nakon odobravanja kredita).

Učinkovita regulacija i nadzor banaka uz poznavanje kvalitetnih metoda za upravljanje rizicima te adekvatnu zaduženost sigurno će dovesti do pozitivnih financijskih i ekonomskih trendova. S pozitivnim zakonskim okvirom, koji trenutno nije prisutan u BiH, bankarski sektor može biti motor ekonomskog razvoja te već dokazano faktor stabilnosti u vremenima recesije.

8. Standardi i strukturne reforme

Bankarski sektor najbolje prosperira u uređenim društvima. Nažalost, BiH se suočava s brojnim problemima koji otežavaju razvoj ukupnih gospodarskih tijekova pa tako i bankarskog sektora. Pokretanje strukturnih reformi ključni je korak u podizanju ukupnog gospodarstva na novu razinu. Tim procesom se otvaraju nove perspektive na tržištima, a takva klima je izuzetno pogodna za banke.

Banke, kao proaktivni sudionici na tržištu, mogu odreagirati vrlo pozitivno pružajući financijsku potporu reformama, bilo na javnoj, bilo u privatnoj sferi. Stvaranjem prostora kapitalu i businessu da postane dominantna tema u društvu, omogućava bankama da u cijelosti realiziraju svoju ulogu financijskih posrednika te da na pozitivnim i realnim premisama doprinesu ukupnom boljitku.

Uz sve naprijed rečeno, **neophodna je i brža prilagodba standardima EU u svim poslovnim i životnim područjima**, čime kreiramo prihvatljiv poslovni ambijent i pretpostavke za poboljšanje kreditnog rejtinga države, porast stranih ulaganja te izravno rast zaposlenosti i općenito životnog standarda.

U cilju smanjenja nestabilnosti koja može negativno utjecati na međunarodnu financijsku strukturu i međunarodne odnose, potrebno je dakle dodatno unaprijediti

regulatorni okvir na međunarodnom nivou i ugraditi zaštitne mehanizme u naš nacionalni financijski sustav kako bi se valjano moglo upravljati i kontrolirati rizicima, ali i koristiti sve prednosti međunarodnog financiranja.

Čitav niz institucionalnih problema i nedostataka u državi predstavljaju veliku prepreku daljnjem razvoju. Počevši od esencijalnih nedostataka (nepostojanje strategije razvoja BiH i temeljem iste planova aktivnosti, loša struktura privrede, ogromna nezaposlenost / siva ekonomija) do vrlo konkretnih, operativnih manjkavosti, poput neformiranja vlasti, vrlo složene administracije, „okviri“ su unutar kojih posluju banke u BiH.

9. Banka inovator

Jedna od pretpostavki za pozitivno poslovno okruženje je i brža implementacija inovativnih informatičkih rješenja, novih financijskih produkata te novih tehnologija kako bi stigli i išli u korak sa suvremenim bankarskim sustavima i trendovima.

Živimo u vremenu koje određuju stalne promjene i inovacije u segmentu znanosti, tehnologije i komunikacija. Razvoj novih tehnologija ima veliki utjecaj kako na život ljudi, tako i na razvoj poslovanja. Implementacija novih komunikacijskih kanala i IT servisa otvara put novim kombinacijama i interakcijama u kanalima distribucije te proširenju ponude bankarskih proizvoda i usluga. Globalni trend je ponuditi klijentu bankarske proizvode i usluge 24/7, neovisno o lokaciji i radnom vremenu. **Migracija poslovanja na elektronske kanale distribucije** osigurava brže i jednostavnije prilagođavanje promjenama, povećanje učinkovitosti i bolje zadovoljavanje potreba klijenata. Dodatno, omogućava kvalitetan marketing/komunikaciju bankarskih proizvoda i usluga, te fokusiranje na pojedinačnog klijenta, njegove potrebe i zahtjeve. Isto rezultira boljom suradnjom i većim međusobnim povjerenjem. Stupanj dostupnosti informacija je veći. Primarni kriteriji izbora nekog kanala distribucije (banke) jeste kvalitet usluge. Klijenti žele jednostavnost korištenja, transparentnost usluge (ostvarena korist u odnosu na cijenu) te individualan, *tailor-made*, pristup (proizvodi i usluge prilagođeni konkretnom klijentu).

Migracija poslovanja na elektronske kanale distribucije sa sobom nosi niz prednosti – lakše se gradi mreža klijenata i međusobna lojalnost, otvara se mogućnost pružanja dodatnih usluga, lakše se prati

tijek novca, ubrzavaju se poslovni procesi i potiče inovativnost. Država pak, na taj način ima bolju kontrolu nad ubiranjem poreza i suzbija sivu ekonomiju.

Unaprjeđenje „financijske i informatičke pismenosti“ stanovništva, neophodno je za jačanje korištenja elektronskih oblika plaćanja, što čini osnovu za veću efikasnost banaka te za jaču borbu protiv sive ekonomije. Osim toga, glavni izazovi u smislu bržeg razvoja i većeg korištenja elektronskih oblika plaćanja bili bi i aktivnija uloga države kako na području edukacije, tako i na području donošenja odgovarajuće zakonske regulative, kao i aktivnija uloga banaka u smislu ulaganja dodatnih napora u edukacije i savjetovanje svojih klijenata.

Ovakvim pristupom, bankarski sektor se angažira na poslovima koji do sada nisu bili značajnije prisutni. Na taj način se kreira **iskustvo i znanje** te se potiču **inovacije** u bankarskom sektoru koje imaju širi društveni značaj.

10. Perspektive kretanja bankarskog sektora u BiH - prijetnje i prilike

Prijetnje perspektivi rasta i razvoja bankarskog sektora

Slabljenje vanjskih poticaja ekonomskom rastu i produblivanje unutarnjih ekonomskih slabosti predstavlja jednu od ključnih prijetnji uspješnom poslovanju bankarskog sektora u razdoblju koje stoji pred nama, a izazovi ekonomskog ambi-

jenta i provođenje bolnih strukturnih reformi predstavlja nužnost.

Niska educiranost stanovništva u korištenju proizvoda elektronskog bankarstva ima uporište u općim karakteristikama samog sustava i lošoj informatičkoj kulturi u zemlji, što stvara potrebe provođenja programa informatičke naobrazbe od strane državnih institucija koji dakako ne bi bili od koristi samo u segmentu bankarstva nego su na dobrobit cjelokupne zajednice i podizanja informatičke kulture na višu razinu.

Sporost u implementaciji suvremenih promjena regulatornih okvira također je jedna od prijetnji efikasnijem djelovanju bankarstva, pri čemu je i podizanje transparentnosti u objavi informacija korporativnog i financijskog sektora od iznimne važnosti koja podiže samu sigurnost na jednu višu razinu.

Konkurencija nebankarskih financijskih institucija je stalni izazov s kojima se suočavaju banke u svijetu već dugi niz godina, a ovi će činitelji svakako biti prisutni i u predstojećem razdoblju. U isto vrijeme, snažnija fokusiranost ECB-a na restriktivne mjere rasta kamatnih stopa i refleksije na eurizirani bankarski sektor u BiH kroz višu cijenu zaduženja u inozemstvu čini dodatno opterećenje uzimajući u obzir i nisku razinu kreditnog rejtinga i troškove premije rizika s kojima se banke suočavaju jedno dulje vremensko razdoblje.

Jačanje inflatornog pritiska i preraspodjela dohotka stanovništva u korist esen-

cijalnih potreba s prijetnjom rasta NPL-a jedan je od utjecaja vrlo osjetljive prirode, ako ništa onda zbog činjenice kako zbog niske razine plaća stanovništvo odvaja 1/3 dohotka za esencijalne potrebe za hranom. Stoga je provođenje strukturnih reformi nužno u jačanju domaće ekonomije i dovođenju njene efikasnosti na jednu pristojniju razinu, što bi uz političku stabilnost dovelo do neutralizacije negativnih utjecaja na smanjenje kreditnog rejtinga na još nižu razinu - trenutno B+ (S&P) stabilni izgledi i B2 (Moody's) negativni izgledi.

Prilike perspektivi rasta i razvoja bankarskog sektora

Za pozitivan poslovni ambijent i prosperitetno poslovno ozračje u zemlji neophodna je, kao što je već rečeno, stabilna ekonomsko-politička situacija. Poželjne su stimulative mjere za privlačenje stranih investicija (pozitivni zakonski propisi, brza i efikasna administracija itd.). Svjesni smo kako jedino stabilne financijske institucije mogu biti ključ mikro i makro financijske stabilnosti.

Primjena univerzalnog bankarstva na temeljima načela ekonomije obujma, te raznolikosti proizvoda i usluga baziranih na potrebama klijenata jedan su od ključnih razvojnih momenata u okviru postojećih, ali i budućih karakteristika bankarskog sektora u BiH. Zbog toga je tip univerzalnog bankarstva naglašeno prisutan u europskim zemljama, a pripadnost danom socio-ekonomskom prostoru stvara naglašenu potrebu za daljnji razvoj tzv. full-service banaka.

Re-regulacija bankarskog sektora i uvođenje novih okvira institucionalne regulacije nadzora bankarskog poslovanja (BASEL II i BASEL III) predstavlja izazov, ali i priliku u harmonizaciji okvira s Baselskim standardima i smjernicama Europske unije.

Daljnji tehničko-tehnološki razvoj bankarstva uz usavršavanje postojećih oblika kanala distribucije i elektronskog bankarstva uz edukaciju klijenata od strane banaka, ali također i svih drugih sudionika na tržištu i dalje predstavlja priliku bankarstvu.

Također, dinamiziranje procesa organizacijskog redizajniranja banaka u cilju izravnog i neizravnog preuzimanja financijskih poslova drugih oblika financijskih institucija predstavlja ujedno i zadaću obzirom na visok stupanj znanja, vještina i kadrovske kapacitiranosti s kojim banke raspolažu u odnosu na druge institucije.

Bankarski/ financijski trendovi

U suvremenom poslovnom svijetu, koji je danas iz sekunde u sekundu svijet napretka i rasta novih tehnologija svjetlosnom brzinom, neminovno je da je utjecaj na sve sfere poslovnog života značajan i vidljiv. Globalizacija je fenomen koji je zahvatio sve pore društva, a nije mu umakao u velikoj mjeri niti svijet financija i bankarstva.

U suvremenom poslovnom svijetu, koji je danas iz sekunde u sekundu svijet napretka i rasta novih tehnologija svjetlosnom brzinom, neminovno je da je utjecaj na sve sfere poslovnog života značajan i vidljiv. Globalizacija je fenomen koji je zahvatio sve pore društva, a nije mu umakao u velikoj mjeri niti svijet financija i bankarstva. Umrežavanje banaka i rast internacionalnih banaka samo je jedan od produkata globalizacije. Strukturne promjene financijskog sektora osjetili su svi koji se bave i rade u ovom sektoru. Liberalizacija i privatizacija financijskih tržišta doveli su do promjena i novih zakona koji vrijede na financijskom tržištu. Globalizacija briše granice između nacionalnog i svjetskog gospodarstva što dovodi do posve novih mogućnosti i otvara široka vrata inovacijama u poslovanju. Bez obzira na geografske udaljenosti radi se na uspješnom povezivanju klijenata i sve lakšem protoku informacija. Tehnologija je prva karika koja

u velikom spektru svekolikih promjena dovodi do same promjene. Zahvaljujući visokim tehnologijama postalo je uopće moguće internacionalizirati se i otvarati prema vani. Zahvaljujući tome možemo reći da su najveća tehnološka dostignuća u ovom sektoru elektronsko bankarstvo i elektronski novac, kao i mobilno bankarstvo. Činjenica je da su i prije samog booma globalizacije postojale internacionalne banke kao i multinacionalne kompanije, no tek globalizacijom one dobivaju okvire u kakvim ih mi danas poznajemo. Banke širenjem na svjetsko tržište, umrežavanjem i internacionalizacijom dobivaju više klijenata što dovodi do same biti širenja, a to je profit vlasnika, bili to dioničari ili države. Države također dobivaju osobit značaj na financijskim tržištima kroz politiku javnog duga, dokapitaliziranje banaka i rješavanja državnih financija.

Među suvremenim trendovima u bankarskom sektoru napose se spominju stručni termini kao sekuritizacija, regulacija-dere-

gulacija, disintermedijacija te spomenuta internacionalizacija.

Svi ovi termini imaju svoja uža i šira značenja kao i ovisnost o tržištu na kojem egzistira pojedina financijska institucija. Zemlje u razvoju, kao što je BiH, daju posebna obilježja svim suvremenim trendovima jer se u zavisnosti o političkoj situaciji odvija pojedini proces sporije ili brže.

Primjetan trend koji valja spomenuti jeste i smanjenje broja malih banaka i njihovog udjela na tržištu što je zamjetno i na našim prostorima. Tome je tako upravo iz razloga što velike banke brže i lakše odgovaraju na promjene i suvremene trendove. Suvremena banka danas raspolaže s više stotina bankarskih proizvoda i usluga te je za njezine zaposlenike i sustav općenito potrebno da proizvod poznaju i da su klijentima na usluzi sa svim mogućim informacijama kao i savjetima. Oni zapravo trebaju biti savjetnici, a da bi to bili trebaju biti educirani i istrenirani. Poslovne edukacije kao i ulaganja u usavršavanje zaposlenika

nije samo trend nego je i nužda koja pridonosi efikasnosti i održivosti u konkurentnom okruženju.

Neprestana edukacija nužna je i za top menadžment i sam vrh institucija. Da bi banke odgovorile na sve te trendove današnjice one strateški stavljaju pod kontrolu podjelu poslova separatno top menadžmentu.

Financijsko posredovanje nije posao koji danas obavljaju samo banke već i brokerske kuće i osiguravajuća društva. Do tog je definitivno dovela liberalizacija financijskog tržišta.

Svi navedeni čimbenici skupa dovode do sve veće konkurentnosti na bankarskom tržištu te potrebe za snažnijim prilivom znanja i stručnosti.

O ključnim kretanjima u bankarskom sektoru protekle 2010. godine, gosp. Berislav Kutle, predsjednik UBBiH rekao je sljedeće: „Karakter kretanja u okviru bankarskog sektora tijekom 2010. godine nedvojbeno je duboko obilježen širokim spektrom implikacija povezanih s recesijskim i ranim post-recesijskim ciklusom s kojim se suočava ukupan bosansko-hercegovački ekonomski sustav“. Nadalje o komparativnom pregledu kamatnih stopa u odnosu na promatrane zemlje vezano za BiH gosp. Kutle zaključuje da unatoč ne-investicijskoj razini kreditnog rejtinga zemlje, aktivne kamatne stope imaju niže vrijednosti u odnosu na sve zemlje regije, a pasivne kamatne stope više su samo u odnosu na Hrvatsku. Morfologija tržišta i konkurencija u okviru bankarskog sektora ključan su doprinos nižim vrijednostima aktivnih kamatnih stopa. Istodobno, visoka euriziranost bankarskog sektora i monetarna politika valutnog odbora s eurom, kao rezervnom valutom, također značajno doprinose nižim kamatnim stopama u odnosu na temeljne pretpostavke sigurnosti ulaganja promatrane kroz kreditni rejting zemlje.

Kao zaključak o trendovima i kretanjima u bankarskom sistemu u BiH može se reći da je u razvoju kao i svi drugi aspekti društva, napose gospodarstvo, te da kako je i sam gosp. Kutle rekao trebaju se neophodno i brzo prilagođavati standardima EU kao i drugi aspekti čime će se kreirati prihvatljiv poslovni ambijent i pretpostavke za poboljšanje kreditnog rejtinga države, porast stranih ulaganja te izravno rast zaposlenosti i općenito životnog standarda.

Globalni trendovi u svijetu financija

Velika ekonomska kriza, čiji se repovi još uvijek vuku, a koja po nekim analitičarima još uvijek nije gotova, uzrokovala je značajne promjene u različitim segmentima svjetskog gospodarstva, no možda najviše u financijskom sektoru. Od kulminacije krize prošlo je gotovo tri godine, no promjene u vidu novih trendova i dalje pristižu, a možemo ih svesti u nekoliko grupa.

Snažniji upliv regulatornih tijela

Propast Lehman Brothersa, očita slabost u krizi isključivo investicijskih banaka pred onim „općeg“ tipa pred onim „realnim“, afera Madoff i još brojni drugi problemi utjecali su da, sve države svijeta, čak i one koje se smatraju utvrđama liberalnog kapitalizma poput SAD-a, preko posebnih agencija ili središnjih banaka strože kontroliraju zbivanja na vlastitom financijskom tržištu. Globalno, novi odnosi i oprez globalne financijske industrije se najbolje ogledaju u pravilima Basela III.

„Reži troškove, povećaj poreze“

Trend koji su posljednje dvije godine usvojila ministarstava financija većine europskih zemalja kao mjeru za uravnoteženje proračunske potrošnje u vremenima krize. Primjerice, njemačka vlada odlučila smanjivati potrošnju za 10 milijardi eura godišnje u razdoblju do 2016, dok Španjolska u razdoblju 2011. i 2012. namjerava smanjiti potrošnju za 15 milijardi eura, a Italija za 24 čak milijarde eura.

Oprez, špekulanti na vidiku!

Nakon što je Njemačka 2010. zabranila trgovinu vrijednosnim papirima na način da ulagači prodaju vrijednosne papire koji nisu u njihovom vlasništvu niti je dogovorena njihova posudba s ciljem da zarade na njihovom padu (naked short-selling), a Austrija prodougljila tu otprije postojeću mjeru, dotični trend se počeo lagano, ali sigurno širiti Europom, pri čemu posebno treba sagledati

francusko-njemačke inicijative za suzbijanje spekulativne trgovine vrijednosnim papirima. Naravno, upirati prst u hedge fondove, investicijske banke i ostale spekulativne igrače može biti popularno i opravdano gledajući s moralne i etičke strane, no svakako ne treba zanemariti činjenicu da nisu špekulanti krivi za ogromne proračunske rupe i pretjerane dugove određenih europskih država, nego da samo koriste situaciju.

Pad rejtinga rejting agencija

Trend koji najviše podupire Njemačka polazi od činjenice da rejting agencije, koje su u privatnom vlasništvu, svojim (subjektivnim) procjenama mogu napraviti (objektivne) štete čak i kad je nema, odnosno svojim zatvaranjem očiju (baš kao i u izdvojenim slučajevima djelovanja određenih revizorskih kuća) mogu prigušiti buku nadolazeće katastrofe. Da, rejting agencije su baš kao i svi elementi koji postoje na financijskom tržištu više ili manje kumovale razmjerima aktualne financijske krize, no pitanje je bilo li zamjenska ideja (osnivanje europske rejting agencije) činila manje štete, budući da bi utjecaj interesnih skupina zamijenio utjecaj političkih elita.

Širi li se dužnička kriza?

Riječ je o pitanju na koje nitko ne može sa sto postotnom sigurnošću odgovoriti. Činjenica je da financijski opstanak zemalja poput Grčke, Španjolske, Portugala, Irske ovisi o njihovoj sposobnosti servisiranja dugova putem emitiranja novih državnih obveznicama (što pak ovisi o rejting agencijama) ili mogućnosti posudbe novca (što pak ovisi o odnosima s bogatim zemljama Europe) ili možda ipak o dobrim odnosima s Kinezima, koji su postali najveći kupci državnih obveznica na svijetu.

Zlato je in

Još jedan svjetski trend koji se nikako ne može zanemariti je investiranje u zlato koje se trenutačno nalazi na svojim najvišim povijesnim razinama, no pojedini analitičari smatraju da se radi o novom balonu koji bi uskoro mogao puknuti, na njemu, kao i uvijek, zaraditi špekulanti.

Uručena priznanja magazina „Banke u BiH”

Zlatni BAM dobilo pet banaka

Ovu prestižnu nagradu dobili su: UniCredit banka Mostar i Raiffeisen Bank (po dvije nagrade), te Bobar banka Bijeljina, MF banka Banja Luka i BOR banka Sarajevo

Finansijsko-poslovni magazin Banke u BiH i ove godine je nastavio tradiciju dodjele prestižne nagrade Zlatni BAM najuspješnijim bankama u Bosni i Hercegovini. Rangiranje banaka urađeno je na osnovu objavljenih skraćenih revizorskih izvještaja o poslovanju u 2010. godini, a priznanja Zlatni BAM dodijeljena su u sedam kategorija: za najveću ukupnu aktivu, najveći iznos aktive banaka sa pretežno ili isključivo domaćim kapitalom, najveći ukupni kapital, najveći dionički kapital, zatim najveću stopu prinosa na dionički kapital (ROE), najveću stopu prinosa na aktivu (ROA) i za najveću stopu rasta depozita.

Ovo je deveti put zaredom kako magazin Banke u BiH (izdavač preduzeće

Poslovni glasnik Sarajevo) dodjeljuje ove nagrade najuspješnijim bankama u Bosni i Hercegovini.

Direktor preduzeća Poslovni glasnik Jasmin Maričić pojasnio je na konferenciji za medije upriličenoj u centrali UniCredit banke u Mostaru, na kojoj su i zvanično prezentirani dobitnici Zlatnog BAM-a, da je usljed ekonomske krize i uticaja recesije koja se odrazila na poslovne aktivnosti u BiH, redakcija magazina Banke u BiH ove godine odlučila da nagrade Zlatni BAM uruči na prigodnim svečanostima u prostorijama banaka – dobitnica nagrada. Tom prilikom, izrazio je nadu da će poslovno okruženje biti povoljnije u narednom periodu.

Prezentirajući najuspješnije banke u Bosni i Hercegovini koje su dobile priznanje

Zlatni BAM, glavni i odgovorni urednik magazina Banke u BiH Mirsad Pehilj je rekao:

“Ovim projektom želimo da istaknemo najuspješnije banke koje su, unatoč svim problemima u ekonomskoj krizi, postigle najbolje poslovne rezultate u 2010. godini. Prepoznavanje uspjeha banaka i bankara zasigurno unapređuje konkurenciju i vodi ka podizanju standarda u ovom sektoru, što je ključno za većinu aspekata ekonomskog razvoja”.

UniCredit Bank d.d. Mostar dobila je dva Zlatna BAM-a: za najveći iznos ukupnog kapitala, te stope prinosa na dionički kapital (ROE) u 2010. godini. Naime, ukupni kapital ove banke u 2010. godini iznosio je 399,38 miliona KM, što je povećanje od 8,27 posto u odnosu na 2009. godinu

Zlatni BAM - nagrađeni

kada je UniCredit Bank imala 368,87 miliona KM. Podsjećamo, UniCredit Bank je i lani dobila Zlatni BAM u ovoj kategoriji.

UniCredit Bank Mostar u 2010. godini imala je i najveći prinos na dionički kapital (ROE) u Bosni i Hercegovini u iznosu od 26,56 posto. To je već druga godina zaredom da je UniCredit Bank Mostar na prvoj poziciji u ovoj kategoriji, jer podsjetimo, Banka je i u 2009. godini imala najveći prinos na dionički kapital (ROE) u BiH od 24,64 posto.

Direktor UniCredit Banke d.d. Mostar Berislav Kutle izrazio je zadovoljstvo dobivenim nagradama, posebno što dolaze od nezavisnih stručnjaka i bankarskih eksperata.

“Ovo renomirano priznanje je nagrada za naših 970.000 klijenata, koji nam svakodnevno ukazuju povjerenje i lojalnost, a za menadžment i za sve zaposlenike UniCredit Bank osvojeni Zlatni BAM-ovi predstavljaju veliko priznanje i pohvalu za uloženi trud”, izjavio je Berislav Kutle. Raiffeisen Bank d.d. BiH također je dobila dva Zlatna BAM-a: za najveću aktivu i za najveći iznos dioničkog kapitala u 2010. godini. Naime, aktiva Raiffeisen Bank iznosila je 3,74 mlrd KM. Doduše, to je smanjenje u odnosu na 2009. godinu za 11,16 posto (iznosila 4,21 milijarde KM), što je dobrim dijelom uzrokovano ekonomskom krizom (aktiva Banke 2008. godine iznosila je 4,29 milijarde KM).

Ova banka je u 2010. godini imala i najveći dionički kapital, u iznosu od 237,38 miliona KM, koliko je iznosio u 2009. i 2008. godini.

Glavni i odgovorni urednik magazina Banke u BiH Mirsad Pehilj tokom uručjenja nagrade rekao je da je Raiffeisen banka ovim priznanjem ponovo dokazala da je značajan i respektabilan faktor u bankarskom sektoru BiH. Podsjetio je da je Raiffeisen banka dobitnica priznanja Zlatni BAM još od 2003. godine, otkad se i dodjeljuje ova nagrada, što je samo još jedna potvrda važnosti uloge Raiffeisen banke u bankarskom sektoru Bosne i Hercegovine.

Direktor Raiffeisen Bank BiH Mihael Miler (Michael Mueller) kazao je da su nagrade dokaz njihovog uspješnog poslovanja.

“Raiffeisen banka dobitnica je različitih međunarodnih priznanja za svoje uspješno poslovanje, ali Zlatni BAM za nas ima posebnu važnost jer je dodijeljen na osnovu objek-

Ovim projektom želimo da istaknemo najuspješnije banke koje su, unatoč svim problemima u ekonomskoj krizi, postigle najbolje poslovne rezultate u 2010. godini. Prepoznavanje uspjeha banaka i bankara zasigurno unapređuje konkurenciju i vodi ka podizanju standarda u ovom sektoru, što je ključno za većinu aspekata ekonomskog razvoja

ktivne procjene bh. stručnjaka. Ovo priznanje potvrđuje uspjeha rada cjelokupne Banke, ali i svakog našeg pojedinca”, istakao je direktor Raiffeisen Bank Mihael Miler. Magazin Banke u BiH dodijelio je **Bobar banci a.d. Bijeljina** nagradu Zlatni BAM za najveću aktivu među bankama u BiH sa pretežno ili isključivo domaćim kapitalom u 2010. godini, u iznosu od 221,37 miliona KM. U odnosu na 2009. godinu, kada je aktiva Bobar banke iznosila 194,7 miliona KM, to je povećanje od 13,69 posto.

Direktoru Bobar banke Peri Cacanoviću nagradu Zlatni BAM na prigodnoj svečanosti u Bijeljini početkom jula uručio je direktor firme Poslovni glasnik (izdavač magazina Banke u BiH) Jasmin Maričić, koji je istakao da se priznanje Bobar banci uručuje drugu godinu zaredom i izrazio očekivanje da će Bobar banka i narednih godina biti jedan od dobitnika ove nagrade. Cacanović je zahvalio na priznanju, ističući da ono predstavlja kontinuitet uspješnog

rada banke. “Aktiva je u posljednje tri godine porasla za 300 odsto, a i broj radnika imao je uzlazan trend”, rekao je Cacanović. Predsjednik Grupacije Bobar i većinski vlasnik Bobar banke Gavriilo Bobar je istaknuo da je ova banka stabilna, što potvrđuje činjenica da je u posljednje dvije godine kapital uvećan za 100 posto.

MF banka a.d. Banja Luka dobila je Zlatni BAM za najveću stopu prinosa na aktivu (ROA) u 2010. godini, u iznosu od 2,64 posto. Direktoru MF banke Srećku Bogunoviću nagradu Zlatni BAM na prigodnoj svečanosti u Banjaluci uručio je direktor preduzeća Poslovni glasnik Jasmin Maričić.

BOR banka d.d. Sarajevo dobila je Zlatni BAM za najveću stopu rasta depozita u 2010. godini. Ova banka je uspjela povećati depozit u odnosu na 2009. godinu za 88,09 posto. BOR banka je i prošle godine dobila nagradu Zlatni BAM u ovoj kategoriji, nakon što je povećala depozit u odnosu na 2008. godinu za 180,63 posto.

Odluka o Fraud forumu za kreditne prevare

Na osnovu člana 26. Statuta UBBiH i člana 13. Poslovnika o radu Upravnog odbora UBBiH, predsjednik UO Berislav Kutle sazvaio je II sjednicu UPRAVNOG ODBORA UBBiH za koja je održana 22.03.2011. godine. Sjednica se održala u Mostaru, u prostorijama UniCredit banke, a obrađena je prema sljedećim tačkama dnevnog reda:

1. Usvajanje zapisnika sa I sjednice UO;
2. Aktivnosti UBBiH između dvije sjednice ;
3. Razmatranje podataka o poslovanju bankarskog sektora za 2010.g
4. Utvrđivanje Prijedloga Izvještaja o radu i Godišnjeg obračuna za 2010 godinu i donošenje odgovarajućih odluka;
 - a) Donošenje Odluke o usvajanju popisa;
 - b) Utvrđivanje prijedloga Odluke o usvajanju Godišnjeg obračuna;
5. Prijedlog izmjene i dopune Statuta UBBiH;
6. Donošenje odluke o sazivanju Skupštine UBBiH;
7. Donošenje Odluke o osnivanju Fraud Forum za kreditne prevare;
8. Inicijativa Postbanke u vezi Kolektivnog ugovora;
9. Tekuća pitanja

Lipanjaska sjednica UO UBBiH

Odluke o razriješenju i imenovanju članova komisije

Na osnovu člana 26. Statuta UBBiH i člana 13. Poslovnika o radu Upravnog odbora UBBiH, predsjednik UO Berislav Kutle sazvaio je III sjednicu UPRAVNOG ODBORA UBBiH za koja je održana, 28.06.2011.godine u prostorijama UBBiH u Sarajevu. Sjednica je održana prema sljedećem rasporedu:

1. Usvajanje zapisnika sa II sjednice UO;
2. Aktivnosti UBBiH između dvije sjednice ;
3. Usvajanje Plana aktivnosti za drugo polugodište 2011. godine;
4. Poslovanje bankarskog sektora za prvi kvartal 2011.g.;
5. Teme i pitanja za raspravne sastanke sa regulatorima:
 - a) primjena MRS-a;
 - b) finansijsko izvještavanje;
6. Informacija o održanim 9. bankarskim susretima;
7. Informacija o posjeti Udruženja banaka Slovenije;
8. Donošenje Odluke o razriješenju i imenovanju člana Komisije;
9. Tekuća pitanja

Poslije sjednice Upravnog odbora u prostoriju "Panorama", u Uniticu, održano je druženje sa novinarima.

III sjednica Upravnog odbora UBBiH

Nezaboravan susret u hotelu Panorama

28. lipnja 2011. održan je nezaboravan i veseo susret UBBiH i UO u sarajevskom hotelu Panorama. Uz bogat gastronomski užitak i veselo druženje prisutnih, razgovaralo se i o aktualnim temama u bh. bankar-

skom sektoru. U neformalnoj i opuštajućoj atmosferi dotakle su se mnoge zanimljive teme posebice konkretno vezane za stanje u BiH bankarstvu, ali i o svjetskim trendovima. O spomenutim temama svi sudionici

imali su čast podijeliti svoja mišljenja s uvaženim stručnjacima poput Berislava Kutle, Milana Radovića, Michaela Mullera, Sanela Kusturice, Mije Mišića i Samira Lačevića.

Za još osobitiji ugođaj ovog druženja zaslužan je tamburaški orkestar fra Mirka Majdančića.

Cijelo druženje svojim novinarskim peplom zabilježila su 23 novinara iz 17 novinskih i TV kuća, a svi prisutni uz izraze oduševljenja izrazili su i želju za što skorijim ponovnim susretom.

UBBiH druženje sa novinarima

Edukacija bankara BiH

Održan seminar o odnosima s medijima i javnošću

U organizaciji Udruženja banaka BiH (UBBiH), 20 aprila/travnja održan je seminar na temu: "Odnosi sa medijima i javnošću u uslovima krize". Cilj seminara je bio da se banke i nadležne institucije upoznaju sa modernim i globalno prihvaćenim metodama komunikacijskih vještina i tehnika.

Kako je rečeno, odnose sa javnošću treba voditi tako da se izbjegavaju sukobi i krize ili barem da se ovlada njima. Sa izgrađenim odnosima s javnošću organizacija je uspješnija i ostvaruje veći prihod. Najbolji branitelj ugleda organizacije su menadžeri koji efikasno komuniciraju sa okolinom i utjecajnom javnošću. Poruke za javnost trebaju biti jasne i precizne.

Predavač na seminaru je bio profesor sa Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, Nenad Brkić.

Seminaru je prisustvovao i guverner Centralne banke BiH koji je održao prigodnu prezentaciju i predavanje.

Učesnici seminara su pozdravili organizaciju seminara na temu odnosa sa javnošću i predložili da ovakvu vrstu seminara postane praksa.

Seminar je održan u novoj multifunkcionalnoj sali Centralne banke BiH.

Marco Zwick ATTF stručnjak o sprečavanju pranja novca

Dvodnevni seminar u Sarajevu o tekućim svjetskim finansijskim problemima

Na seminaru koji se održao od 16.-18.05.2011. u Sarajevu u prvom redu obrađene su teme o sprečavanju pranja novca u regulatornom okviru, financiranju terorizma, sukladnosti funkcija u finansijskim institucijama, kao i analize novca, prijevarama i zlouporabama na tržištu. Sudionici seminara bili su između ostalih časnici i viši predstavnici tijela javne vlasti.

Marco Zwick je tom prigodom kazao: "Impresioniran sam doprinosom sudionika i visokom kvalitetom rasprave stručnjaka ta tri dana. Bosna i Hercegovina je postigla golem uspjeh u napredovanju usklađivanja svoje borbe pranja novca i financiranja terorizma sukladno propisima međunarodnih standarda."

Marco Zwick

Komisije za pravnu regulativu, platni promet i za sigurnosnu problematiku o tekućim pitanjima

Sjednica Komisije za pravnu regulativu Udruženja banaka BiH

Sjednica je održana 25.03.2011.g., a nazočili su joj: Goran Babić predsjednik, Hypo- Alpe-Adria Bank a.d. Banja Luka, Vojislav Puškarević, Raiffeisen bank BH, Dijana Dočkal, Intesa Sanpaolo banka Sarajevo, Vladimir Ćosić, UniCredit bank Mostar, Senad Bajrić, Turkish Ziraat bank Bosnia, Veselka Radaković, Volksbank Banja Luka i Edis Kusturica, Vakufska banka Sarajevo.

Na sastanku je dogovoreno sljedeće:

1. da se insistira na harmonizaciji entitskih zakona o bankama
2. da se pošalje bankama preporuka da ne prihvataju ugovore PIO/MIO za plaćanje naknada za vođenje administrativnih zbrana

Sjednica Komisije za platni promet

Sjednica je održana 06.06.2011.g., a u sastavu Komisije bili su sljedeći članovi: Danka Prce, predsjednik, Moja banka, članovi: Simo Gojković, Pavlović International banka, Emira Šišić, Bosna Bank International, Sadeta Bajramović, Volksbanka Sarajevo, Muhamed Čengić, Privredna banka Sarajevo, Bahra Imamović, Vakufska banka, Dragica Jović, komercijalna banka Banja Luka

Dogovoreno je:

1. Da se nastavi sa aktivnostima na standardizaciji forme i sadržaja naloga za plaćanje

Komisija za pravnu regulativu

2. kao i sadržaja fajla za razmjenu podataka te da se zakaže raspravni sastanak na temu UPP-a i postojeće regulative, registra transakcionih računa i prinudne naplate
2. Da se održi okrugli sto na temu primjene Zakona o deviznom poslovanju kako bi se inicirale izmjene i dopune zakona

Komisija za sigurnosnu problematiku Udruženja banaka BiH

Sjednica je održana 16.06.2011.g., a u sastavu Komisije bili su sljedeći članovi: predsjednik Senad Džananović, UniCredit banka Mostar i članovi Goran Tadić, NLB Razvojna banka Banja Luka, Veljko Ljubinković, Pavlović International banka Bijeljina, Edis Kusturica, Post bank Sarajevo, Alen Zuhrić, Raiffeisen banka BH i Vahid Agić, Sparkasse banka Sarajevo.

Na sjednici su doneseni sljedeći zaključci:

1. Da se od MUP-a FBiH traži tumačenje odredbi Uputstva o zaštiti finansijskih institucija FBiH koje tretiraju fizičku zaštitu poslovnica. Naime pojedini inspektori MUP-a u svojim kontrolama tumače odgovarajuće odredbe da banke u svojim poslovnicama umjesto dosadašnje tehničke zaštite van radnog vremena moraju imati i fizičku zaštitu ako imaju nivo novca preko propisanog minimum što dovodi do višestrukog povećanja troškova zaštite.
2. Da se pokrene inicijativa za harmonizacijom entitetskih propisa iz oblasti zaštite finansijskih institucija i transporta gotovog novca.
3. Da se održi okrugli sto na temu zaštite informacija u bankarstvu

II sjednica Komisije za platni promet

Najznačajnije točke sastanka održanog u maju/svibnju

Sastanak KUPIT-a koji je održan 12.05.2011. godine u prostorijama Agencije za bankarstvo Republike Srpske, redovni je sastanak koji je otvorio Samir Lačević, Rukovodilac za bankarske poslove, edukaciju i trening UBBiH.

Raspravni sastanak KUPIT-a

Sastanku su prisustvovali: 21 predstavnik iz banaka, predstavnici Agencije za osiguranje depozita BiH, Komisije za HOV RS, CBBiH, ABRS i FAB.

Prva tačka dnevnog reda je bila „Smjernice za procjenu rizika i provođenje zakona o sprečavanju pranja novca“.

Povela se rasprava o istom i rečeno je da smjernice nisu objavljene Službenom glasniku/novinama te se može shvatiti da iste nisu obavezujuće za postupanje banaka.

Izraženo je žaljenje za izostanak predstavnika FOO na ovom skupu.

Pod drugom tačkom dnevnog reda „tekuća pitanja“, diskutovano je o nekoliko pitanja.

Prvo pitanje se odnosilo na identifikaciju preko e-certifikata, odnosno kako će se takva identifikacija sprovesti u praksi jer u BiH ne postoji kuća koja vrši certifikaciju, a bilo je upućeno Komisiji za HOV. Odgovoreno je da će se riješiti (certifikaciono tijelo) kada se ta odredba bude primjenjivala.

Na sastanku je ponovo pokrenuto pitanje eksponiranosti ovlaštenih lica u Ban-

kama i iznesen slučaj kada je u programu FTV prikazan originalni dopis koja je jedna Banka dostavila FOO-u a odnosio se na prijavu sumnjive transakcije gdje se jasno vidjelo ime i prezime ovlaštenog lica Banke. Ovo ukazuje na to da zakonom zagarantovana tajnost podataka u skladu sa članom 61. Zakona nije ispoštovana te je zaključeno da Banke kroz UBBiH moraju ozbiljno razmotriti ovakve situacije kao i pronaći model rješavanja ovog problema.

Novi zakoni o bankama u BiH

Zatim je postavljeno pitanje vezano za nove odluke agencija za bankarstvo. Predstavnici Banaka su obaviješteni da je izmjena Zakona o bankama FBiH ušla u skupštinsku proceduru i da će FAB mijenjati Odluku čim se usvoji novi Zakon o bankama, odnosno izmijeni član 101. Vezano za mjesečno izvještavanje agencijama za bankarstvo o prijavljenim transakcijama FOO-u, stav FBA je da banke sa sjedištem u RS ne dostavljaju mjesečne izvještaje FBA o broju prijavljenih transak-

cija koje su obavljene na području Federacije BiH dok banke sa sjedištem u FBiH vrše duplo izvještavanje, FAB dostavljaju izvještaj o svim prijavljenim transakcijama a ABRS dostavljaju izvještaj o prijavljenim transakcijama koje su obavljene na području RS. Predstavnik ABRS je istakao da ovi izvještaji ne ulaze u zbirne izvještaje o prijavljenim transakcijama te da je pokrenuta inicijativa pred Upravnim odborom ABRS da se ovakvo izvještavanje obustavi te se čeka odluka o istom.

Takođe, Banke su obaviještene da je novi Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u pripremi (prema nezvaničnim informacijama Vijeće ministara ga je vratilo na doradu) te da će usvajanjem istog FOO imati samo analitičku funkciju i biti izmješten iz okvira policijskih struktura u civilne strukture.

Sljedeće pitanje o kome se raspravljalo je korišćenje usluga javno dostupnih registara (prikupljanje dokumentacije kojom se verifikuje identitet klijenata) koje Banke preuzimaju ali da se tu pojavljuje problem ovjere dokumentacije.

Agencije za bankarstvo FBiH i RS o objedinjavanju pitanja bankarske regulative

Udruženje banaka BiH je na osnovu inicijative jednog broja banaka i zaključka Upravnog odbora Udruženja o potrebi analize primjene akata agencija za bankarstvo i moguće dogradnje, pokrenulo aktivnosti na prikupljanju i objedinjavanju pitanja i dilema iz oblasti bankarske regulative sa ciljem poboljšanja poslovnog ambijenta i prilagodbe.

O pitanjima se raspravljalo pismenim putem kao i dogovorenim sastancima.

Teme i pitanja za raspravne sastanke sa regulatorima

1. Koncentracije kreditnog rizika prema grupi povezanih osoba-uposlenici jedne firme, koncentracije portfelja vrijednosnih papira i izloženosti prema bankama i povezanim licima (po Uputi i Odluci FBA)

- Koncentracija kreditnog rizika prema grupi povezanih osoba-uposlenici jedne firme uzima se samo u informativne svrhe. Izračun ukupnog izlaganja banke kreditnom riziku prema jednom korisniku ili jednoj grupi povezanih lica ne uzima se u obzir kod utvrđivanja ukupnog izlaganja banke kreditnom riziku. (Članak B, Odjeljak IV, paragraf 15.2 Upute FBA o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke).

- Kod vrijednosnih papira, konkretno obveznica (ekspozicija prema Vladi FBiH) potrebno definisati da li u ekspoziciju ulazi presječni obračun kamate (obračunata nedospjela kamata) i da li se kao ekspozicija prema klijentu uzima nominalna (koju klijent treba zaista platiti po dospelosti) ili revalorizovana vrijednost prema klijentu (kada se obveznice vrednuju po fer vrijednosti).

Tretman vezanih organa uprave (država, entiteti, Brčko Distrikt, kantoni i općina) u smislu koncentracije rizika, trebaju izuzeti iz definicije pravnih osoba ili povezanih osoba.

Cilj izuzeća je da se izloženost prema organima uprave ne tretira u smislu ograničenja 5%, 25%, 40% kako bi banke iz BiH dobile mogućnost kreditiranja važnijih infrastrukturnih projekata u zemlji. Ograničenja ovakve vrste ne postoje u Hrvatskoj i Srbiji kada je država u pitanju.

- Objasniti Članak 8, stavak 2. navedene Odluke, a u kojem stoji da izlaganje banke kreditnom riziku prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica koje prelazi 5% do najviše 25% iznosa osnovnog kapitala banke mora biti pokriveno kolateralom. Naime, nejasno je da li cjelokupna izloženosti banke prema pojedinom klijentu ili grupi povezanih osoba treba biti pokrivena kolateralom ili samo dio izloženosti koji

prelazi zadani postotak. Detaljnije obrazloženje dano je u primjeru u nastavku:

Ukupna izloženost Banke prema klijentu: 29 mln BAM ili 8,2% ukupnog kapitala Banke;

Instrumenti osiguranja: 11 mln BAM ili 40% ukupne izloženosti;

Neosigurana izloženost: 18 mln BAM čini 4,9% ukupnog kapitala Banke.

Da li se u navedenom slučaju može, prethodno navedeni limit, smatrati ispoštovanim?

- Bankama je izdato Upozorenje od FBA br. 03-3-88/11 od 11.01.2011, koje se smatra uputom vezanom za izradu izvještaja iz obrasca 3, tabele A i B. I dalje ostaje problem nepodudaranja naziva izvještaja tabele A sa prezentiranim podacima jer se u izvještaju prezentiraju podaci o novčanim sredstvima, vrijednosnim papirima itd., a naziv izvještaja je „Lista korisnika velikih kredita“.

2. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka; o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka ; o formi izvještaja koje banke dostavljaju FBA

- Izdati uputu za popunjavanje pozicija BS, BU, BS-VB obrasca (nikada nije izdana zvanična uputa za popunjavanje izvještaja, zbog svih ovih izmjena uputa je neophodna)

- U članu 2 stav 2 Odluke o min. standardima za upravljanje kred. Rizikom i klas. Aktive, navedene su stavke bilansne aktive koje se ne klasifikuju. U smislu usaglašavanja sa MSFI, mišljenja smo da se i aktivna vremenska razgraničenja trebaju obuhvatiti ovim stavom odnosno isključiti iz klasifikacije i rezervisanja.

Članom 22.a stav 1 se definiše da osnovicu za obračun RKG predstavlja bruto knjigovodstvena vrijednost potraživanja. Obzirom da se prema MSFI naplaćene naknade za obradu kredita (a koje se prihoduju tokom otplate kredita) netiraju od bruto knjigovodstvene vrijednosti kreditnih potraživanja prilikom obračuna rezervisanja, postavlja se pitanje usaglašavanja Odluke sa istim, odnosno definisanja osnovice za obračun RKG na bruto vrijednost kreditnih potraživanja umanjenu za neplaćene, neoprihodovane naknade za obradu kredita.

Da li odluka podrazumijeva opciju programa za kredite klasifikovane u E.

Kako E kategoriju izvještavati prema Centralnom registru kredita kod Centralne banke, (kao aktivni E kategorija ili otpisani).

- Redni br.26 Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti (s obzirom da se na ovoj poziciji iskazuje i višak RKG u trenutku prelaska na MRS-eve, koje su u ranijim godinama knjižene kroz RDG) dovode do krivog zaključka kod analize bilanci od strane trećih.

- U obrascu BS-VB dodatno pojasniti što izvijestiti pod poglavljem „Dodatni podaci“

- U BU dodati i ostale pozicije sveobuhvatne dobiti (promjene revalorizacijskih rezervi temeljem svođenja dugotrajne imovine na fer vrijednost, dobiti i gubitci od naknadnog mjerenja finansijske imovine raspoložive za prodaju...)

- Koju formu izvještaja objaviti u lokalnim dnevnim novinama da li sheme FBA, ili sheme po MRS-evima?

- Odbitna stavka kapitala pozicija 3.5 iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke

Po instrukciji kapital se u tijeku godine umanjuje za iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke bez obzira što se dobit u tekućoj godini prikazuje kao dopunski kapital?

- Molimo pojašnjenje točke 37.4 Uputi o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke, vezano za izračun RWA i adekvatnosti kapitala?

3. Uputa o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke FBA:

- U slučaju utvrđivanja statusa neizmirenja obaveza za jednu osobu iz skupine povezanih osoba, znači li da se za sve povezane osobe moraju umanjiti potraživanja, ili se u slučaju kada individualnom procjenom nije utvrđena ispravka vrijednosti rizičnih stavki aktive i rezerviranja po rizičnim vanbilansnim stavkama za pojedine osobe iz skupine povezanih osoba treba osigurati uključenje tih osoba u grupe potraživanja sa sličnim karakteristikama za potrebe grupe procjene.

- Članak D „EVIDENTIRANJE I ISKAZIVANJE POTRAŽIVANJA KLASIFIKOVANIH U 'E' KATEGORIJU PRETHODNO OBRAČUNATE A NENAPLAĆENE KAMATE NA NEKVALITETNU AKTIVU I DALJI OBRA-

ČUN KAMATE PO NEKVALITETNOJ AKTI-VI“. Nije posve jasno da li se ovo odnosi samo na već postojeća potraživanja ili i na buduća. U slučaju da je samo na postojeća, da li se tretman budućih treba utvrditi metodologijom, odnosno da li će se metodologijom utvrditi obračun rezerviranja za suspendiranu kamatu i E kategoriju kredita. Podrazumijeva li se da će suspendirana kamata i E krediti biti 100 % rezervirani po MRS39, kao i po lokalnoj regulativi ili će se kao što MRS39 to predviđa uzimati u obzir i mogući instrumenti naplate (kolaterali) zbog kojih rezerviranja po MRS-u neće biti 100% za plasmane u E i suspendiranu kamatu.

- Iz upute nije jasno kako tretirati naplatu po osnovu kredita koji su umanjeni, kako se u smislu RDIG tretira prelazak iz grupe osnove u individualnu i obrnuto. Da li se sve ovo treba utvrditi metodologijom?

- U skladu sa zahtjevima 7.9. Uputstva, koje tačno uvjete i načine priznavanja kamatnih prihoda u slučaju reprogramiranih kredita potrebno definisati.

- Tačka 12.2 Upute definira da broj dana kašnjenja počinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih neizmirenih obaveza dužnika po svim ugovornim iznosima postao materijalno značajan. Da li to znači da se broj dana u kašnjenju počinje računati kada je iznos dospjelih neizmirenih obaveza dužnika postao materijalno značajan, bez obzira što je dužnik do tog momenta bio u kašnjenju napr.70 dana u nekom iznosu.

- U smislu poređenja obračuna rereserviranja po regulatornom zahtjevu i iznosa ispravki vrijednosti po MSFI po inicijalnom prenosu, kao i poređenja iznosa obračunatih rezerviranja po regulatornom zahtjevu i sume računa RKG i ispravki vrijednosti po MSFI u naknadnim obračunima, da li se evidentiranje razlike vrši na nivou ukupnih rizičnih stavki aktive i vanbilansa ili na nivou pojedinačnih stavki.

- Obzirom da se uputom definiše da banka ne može vršiti umanjene preostalog iznosa RKG nakon inicijalnog prenosa početnog stanja na odgovarajuće račune ispravke vrijednosti (tačka C.26.) kao i da se razlika koja nastane u slučaju kada je iznos obračunatih RKG po regulatornom zahtjevu manji od sume stanja računa RKG i ispravki vrijednosti po MSFI u naknadnim obračunima ne može iskazati za potrebe

izračuna kapitala. Moguće su situacije da postoji razlika između regulatornog RKG i nivoa „stvarnih“ rezervacija koje će biti veće. Postavlja se pitanje svrhe ovakvog pristupa i ciljeva koji se žele postići.

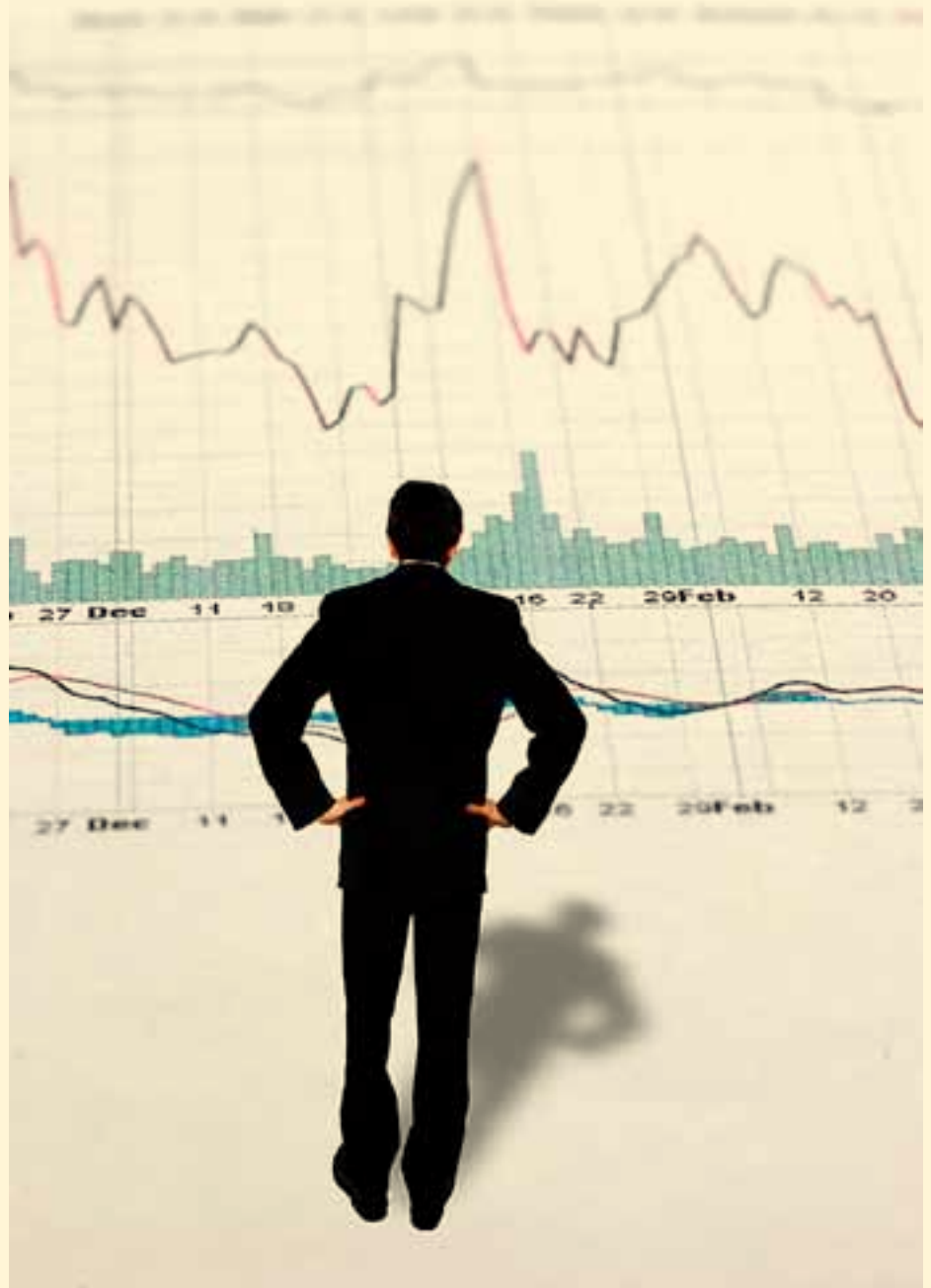
- Potrebno pojašnjenje tačke E.37.3 Uputstva i mogućnost iskazivanja opštih RKG kao dopunskog kapitala banke u izvještaju o stanju kapitala (obrazac br.1 tabela A), a nakon pokrivanja posebnih RKG i pojasniti tačku E.37.4

- Tačkom F.40 predviđeno je obaveza usklađivanja banaka sa Uputstvom naj-

kasnije do roka dostavljanja regulatornih izvještaja sa 31.12.2011. U slučaju da se banka odluči na raniju primjenu, kada može očekivati od regulatora instaliranje izmijenjenih izvještajnih obrazaca koji su neophodni za ispravno postupanje po Uputstvu i Odlukama

- Računovodstveni tretman knjiženja po MRS i Odlukama, primjer knjiženja s otvorenim pitanjima

- Potrebno poglavlje C Upute pojasniti u tačkama 23., 24., 25. i 26. i poglavlje D tačka 32.2.

4. Pravilnik o sadržaju i formi financijskih izvještaja za banke i druge financijske organizacije

Pravilnik o kontnom okviru, sadržaju konta i primjeni kontnog plana za banke i druge financijske organizacije (FBA)

• Članak 81 Pravilnika o kontnom okviru trebao bi se mijenjati s obzirom da je Agencija za bankarstvo Federacije BiH u konačnoj Uputi o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke, promijenila način evidentiranja rezerviranja po MRS-u i FBA metodologiji

Predlažemo da se nakon održane radionice pripreme izmijene Pravilnika o kontnom okviru .

• Preduslov za sastavljanje izvještaja sa 31.12.2011 godine je obračun ispravki vrijednosti za stavke aktive i rezerviranja za stavke vanbilansa po MSFI sa 31.12.2010. Da li ovo znači da se inicijalni prenos početnog stanja na odgovarajuće račune ispravke vrijednosti i stim povezane korekcije uporednih podataka i izvještaja regulatora trebaju izvršiti na dan 31.12.2010.

5. Metodologija izračuna rezerviranja sukladno MRS-evima

Objasniti praktično vezu Status ne izmirenja obaveze dužnika i brojač dana za dane kašnjenja po Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikacijom aktive banaka.

Kategorija B kašnjenje do 90 dana , preko 90 dana nekvalitetna aktiva, suspendira se kamata (dani se broje od prvog dana kašnjenja) ,s druge strane dužnik je u statusu ne izmirenja obaveza ako je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu (iznos veći od 500 KM) .Brojanje dana počinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih obaveza dužnika postao materijalno značajan?

6. Računovodstveni tretman rezerviranja po MRS-evima i odlukama agencije za bankarstvo (FBA)

• kako izračunati rezerviranja po FBA za vrijednosne papire koji se drže do dospijeća i za vrijednosne papire raspoložive za prodaju, da li treba računati 2% iako ne postoji naznaka umanjenja vrijednosti gubitka?

• Po MRS se računa procjena fer vrijednosti papira (modeli razvijeni u bankama)

te razlika sadašnje vrijednosti papira i fer vrijednosti predstavlja trošak rezerviranja, kako po FBA metodologiji?

• stavke aktive, sukladno Odluci, koje se ne klasificiraju su između ostaloga:

a) Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima banaka koja su prema posljednjem rangiranju koje su izvršili Standard&Poors ili Fitch-IBCA, rangirani s najmanje BBB-ili koje je izvršio Moody;s s najmanje Baa3

Molimo pojašnjenje datog praga od mjesec dana?

b) stečena financijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godine dana od dana stjecanja

Po kojoj vrijednosti uknjižiti preuzetu imovinu u knjige i kako je evidentirati u momentu preuzimanja?

Što nakon 1 godine, kako računati rezerviranja po FBA metodologiji?

Potrebno definirati Uputom ovo područje kako s metodološkog tako i s računovodstvenog aspekta.

• Pojasniti termina nekvalitetna aktiva u Odluci i status ne izmirenja obaveze dužnika u Uputi o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke

Da li su ova dva pojma ista a posebno u kontekstu izmijenjenog članka 14. točke 3. postupanje s kamatnim prihodom na nekvalitetnu aktivu?

7. Otplata kredita od strane jemaca

Radi razumijevanja procesa otplate kredita, smatramo potrebnim da vas upoznamo sa tehnikom otplate kredita, posebno u slučajevima gdje je dužnik pravno lice i to:

• Banka i jamac zaključuju Ugovor o jemstvu kojim se solidarni jamac obavezuje vršiti uplate za dužnika;

• Ugovorna strana (jamac) po Ugovoru o kreditu je i sudužnik koji Ugovor supotpisuje;

• Kao mjenični jamac, radi obezbjeđivanja potraživanja, obavezuju se direktor pravnog lica, sudužnik i jamac, te u tu svrhu uz mjeničnu izjavu izdaju mjenicu.

Svako od navedenih lica sa bankom se nalazi u posebnom obligacionom i mjeničnom odnosu, koji je uz to po svojoj prirodi apstraktan odnosno nezavisan od kreditne obaveze.

Sva navedena lica imaju ne samo obavezu na osnovu ugovorenih obaveza, nego

i pravo da uplate obavezu koju su preuzeli za treće lice.

Osim navedenog, Banka ima zakonsku obavezu da primi ispunjenje obaveze. Naime članom 296. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da je povjerilac dužan primiti ispunjenje, ne samo od dužnika, nego i od treće osobe koja ima pravni interes da obaveza bude ispunjena.

Ovdje smo prije svega dužni pojasniti da se otplate kredita vrše na poseban namjenski račun, čiji je vlasnik banka i koji nije ni u kakvoj vezi sa računom bilo kojeg klijenta koji vrši otplatu kredita. Dakle, svi dužnici banke otplatu kredita vrše na isti račun, sa kojeg se uplate naknadno rasknjižavaju i uplate ne prelaze na račune dužnika, niti su sa istima u bilo kakvoj korelaciji.

Imajući u vidu navedeno, nesporno je da pravno lice, koje je po zakonu dužno obavljati poslovanje i servisirati svoje obaveze preko računa, ukoliko je insolventno ne može vršiti plaćanje svojih obaveza odnosno u slučaju priliva sredstava na račun, može izmiriti svoje obaveze prema redoslijedu prioriteta.

Međutim, to ne može i ne smije biti prepreka za sva treća lica da vrše otplatu obaveza za navedeno pravno lice imajući u vidu slijedeće:

• Da ta treća lica imaju pravni interes da obaveza bude izmirena (jemac, mjenični jamac, mjenični dužnik i sl.);

• Da se ta lica sa bankom nalaze u posebnom ugovornom odnosu;

• Da se uplate ne vrše na račun insolventnog dužnika, nego na namjenski račun otplate kredita.

Još jednom ističemo da se uplate od strane trećih lica ne vrše na račune dužnika, blokirane ili aktivne, nego direktno na račun za otplatu kredita koji je račun banke.

Protivno je pravnoj logici da sredstva koja je uplatio jamac po kreditu budu (iz bilo kojeg razloga), preusmjerena radi namirenja druge obaveze glavnog dužnika (npr. zaostale plaće zaposlenika). U konačnici ovo bi dovelo do toga da jamac otplaćuje dug za koji nije garantirao, dok bi prema banci (sa neizvjesnim trajanjem) i dalje ostao jamac prema kojem bi banka zadržala puna prava za naplatu potraživanja (uključujući namirenje iz cjelokupne imovine).

U nastavku Prilog: Prelazak na novi kontni plan-Novo Uputstvo Agencije za bankarstvo FBiH vezano za obračun i knjiženja rezervisanja.

Prelazak na novi kontni plan– novo FBA uputstvo vezano za obracun i knjiženje rezervisanja

(Potencijalni problemi sa stanovista rizika)

U dokumentu se ne vidi jasna podjela na Retail i Non-retail metodologiju izracuna rezervisanja.

Ključno pitanje:

- Da li grupa povezanih lica znaci mix Retail i Non-retail klijenata i kakva je u tom slucaju metodologija kalkulacije rezervisanja? Neophodno je definisati grupu povezanih pravnih i fizičkih lica, odnosno jasno razgraničiti na koji način se obračunavaju i knjiže LLP za segment aktive retail i non-retail. (Tacka 15.)

1. Non Retail (NRT):

- Iz Uputstva o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke nije moguće razumjeti obuhvatnost rezervisanja za kreditne gubitke u skladu sa IAS 39 (LLP). U Banci se LLP obračunavaju i knjiže za kreditna portfolia sa visokim kreditnim rizikom – Corporate (Rating Model Corporate) i SMB (Rating Model SMB) kreditni portfolio. Za kreditna portfolia sa niskim kreditnim rizikom (Rating Model: Project Finance, Bank, Insurance Life, Insurance Non-life, Sovereigns, Central Banks, Local Regional Governments, Funds) se obračunavaju i knjiže LLP nulte vrijednosti zbog nultih vrijednosti istorijskih stopa gubitka. Što se tiče E kategorije, obuhvaćena su potraživanja po osnovu glavnice, kamate, zatezne kamate, naknade i ostalih potraživanja od 01.01.2005. godine, od kad je Banka u obavezi evidentirati default.

- Uputstvo definira 90+ dana kasnjenja kao "nemogućnost izmirenja obveza"; Prema Non-retail metodologiji ILLP rezervisanja se obračunavaju za sve kredite kojima je otkriven događaj gubitka (loss event) tj. moguće i kod manjeg dpd od 90 dana.

- Uputstvo propisuje preknjižavanje svih neotplaćenih kredita iz E kategorije u bilans sto se u Banci odnosi samo na Non-retail klijente (od 2005. pa dalje).

- Pod tačkom 3. nije jasno značenje slijedećeg navoda:

„...adekvatne interne metodologije...”.

- Komentar vezano za tačku 7.9. je slijedeći:

LLP se obračunavaju i knjiže za potraživanja po osnovu glavnice, kamate, zatezne kamate, naknade i ostalih potraživanja sadržanim u finansijskim izvještajima koje je Banka u obavezi pripremati u skladu sa zahtjevima vlasnika. LLP se obračunavaju i knjiže po klijentu, odnosno kreditnoj partiji. Dakle, posmatrajući sa aspekta Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banka, LLP se obračunavaju i knjiže za potraživanjima po osnovu glavnice, kamate, zatezne kamate, naknade i ostalih potraživanja klasifikovanih u A, B, C, D i E kategoriju izuzimajući potraživanja po osnovu kamate, zatezne kamate, naknade i ostalih potraživanja klasifikovanih u C, D i E kategoriju (evidentiranih vanbilansno).

- Tacka 12.1 Potrebna potvrda da prema FBA uputstvu restruktura na znaci automatski default kredita jer postoje i restrukture koje to nisu.

Pod tačkom 12.1. nisu jasna značenja slijedećih navoda:

„...b) djelomičan ili potpuni otpis potraživanja...

...c)... , uz umanjenje glavnice, kamate ili naknade...”.

Postavlja se pitanje šta se tačno podrazumijeva pod b) i c).

- Pod tačkom 12.2. neprihvatljiv je slijedeći uslov:

„...podrazumijevaju se potraživanja banke od dužnika koja su veća od 500 KM ili 2,5% ukupne izloženosti dužnika, u zavisnosti koji je od tih iznosa manji.”

Tumačenjem navedenog zaključujemo da se brojač dana kašnjenja ne bi bitno razlikovao od brojača dana kašnjenja za koji nije definisan bilo koji prag materijalnosti. Navedeno bi za posljedicu imalo povećan broj “non-performing loans”, odnosno klijenata sa dodijeljenim customer ratingom 5.0 (default), odnosno potencijalno povećanje LLP (tačnije individualnih LLP).

Prag materijalnosti je kod nas definisan kako slijedi:

„The materiality threshold for non-retail customers is EUR 250 AND 2.5% of all

committed lines (both conditions have to be fulfilled).“

- Tacka 15. - potrebna potvrda da Uputstvom propisani limit od 150 hiljada KM znaci da se ispod ovog iznosa automatski obračunavaju portfolio rezervisanja tj. krediti se ne trebaju posmatrati individualno, kod nas limit 100 hiljada KM limit za NRT ILLP. (Formulacija upućuje na zaključak da je PLLP potrebno obračunavati i knjižiti za sva potraživanja ispod 150.000 KM, dok je za sva potraživanja jednaka ili više od 150.000 KM potrebno obračunavati ILLP. Navedeno nije u skladu sa IAS 39 za segment aktive non-retail (vidjeti komentar ispod vezano za „pojedinačno značajnu izloženost”). Dalje, priroda interno definisanog praga materijalnosti i praga definisanog u Uputstvu su različite i ne treba ih stavljati u istu ravan.)

Nadalje nije jasno značenje slijedećeg navoda, odnosno nije jasno šta podrazumijeva:

„Pojedinačno značajna izloženost...”.

Ukoliko „pojedinačno značajna izloženost” znači da je, u slučaju Banke, individualna LLP neophodno obračunavati i knjižiti za sve klijente, odnosno kreditne partije koji su eksponirani 150.000 KM i više, zahtjev je neprihvatljiv zbog toga što za svakog klijenta, odnosno kreditnu partiju nije moguće obezbijediti objektivni dokaz o nastalom očekivanom ekonomskom gubitku. Navedeno bi praktično značilo da postoje dva portfolio LLP, jedan za klijente, odnosno

kreditne partije eksponiranosti do 150.000 KM i drugi za klijente, odnosno kreditne partije eksponiranosti 150.000 KM i više. Portfolio LLP podrazumijevaju postojanje kreditnih gubitaka koji nisu individualno prepoznati, odnosno za koje nije moguće obezbijediti objektivni dokaz o nastalom očekivanom ekonomskom gubitku. Individualna LLP podrazumijevaju postojanje kreditnih gubitaka koji su individualno prepoznati, odnosno za koje je moguće obezbijediti objektivni dokaz o nastalom očekivanom ekonomskom gubitku.

- Komentar vezano za tačku 32.3. je sljedeći:

Sa metodološkog aspekta, različit tretman, odnosno različito obračunavanje i knjiženje LLP za suspendovanu kamatu, zateznu kamatu, naknadu i ostala potraživanja, na način kako to nalaže Uputstvo o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke u tački 32.3., zahtjevat će izmjenu metodologije i dodatnu sistemsku implementaciju (vidjeti prethodno objašnjenje za tačku 7.) jer Banci IFRS metodologija ne prepoznaje odvojeni obracun rezervisanja za kamatu.

2. Retail:

- Za retail segment, se rezerviranja za promatrani mjesec ne izdvajaju samo za nove plasmane koji su plasirani u tom konkretnom mjesecu. Za sve ostale plasmane (bilanca) se izdvajaju rezerviranja po loss

faktorima (stopama gubitka) koje su flow rate modelu računaju svaki mjesec za proteklih 12 mjeseci.

Rezerviranja se ne izdvajaju za potencijalne obveze (neiskorištene dijelove revolving kredita, garancije...)

Rezerviranja se ne izdvajaju za otpisanu glavnicu, kamatu, zateznu kamatu, i ostala potraživanja, s tim da novi otpisi i nova naplata po otpisu ulaze u izračun „Risk Costs” koji se vrši na mjesečnom nivou.

- *Uputstvo propisuje procjenu neto sadašnje vrijednosti kolaterala sto se u Banci za Retail radi preko benchmark-a od cca 20%. Benchmark za Retail se koristi kod uzimanja u obzir kolaterala u obračunu rezerviranja i to na sljedeći način: pravilo je da se 100% rezervira eksponiranost koja je u kašnjenju 180+ (ili je ikada dosegla ovo kašnjenje), osim u slučaju Stambenih kredita i Nenamjenskih kredita osiguranih hipotekom, gdje se za Stambene kredite primjenjuje stopa rezerviranja od 80% (stopa rezerviranja od 100% umanjuje se za 20% s osnove naplate iz kolaterala), a za nenamjenske kredite osigurane kolateralom primjenjuje se stopa rezerviranja od 70%. Ove stope rezerviranja primjenjuju se sve dok je eksponiranost u bilanci. U momentu kada eksponiranost predje u E kategoriju (bude otpisana), umanjeno s osnove kolaterala se više ne primjenjuje.*

- *Uputstvo definira 90+ dana kasnjenja kao "nemogućnost izmirenja obveza"; IFRS model za Retail koji propisuje nasa grupacija koristi 180+ dana kasnjenja kao "loss event", te je model rezerviranja za Retail klijente baziran na izračunu vjerovatnoće pojave „loss eventa” u narednih 7 mjeseci za partije koje do trenutka procjene rezerviranja nisu imale „loss event”. Definirani su i slučajevi „early loss” kod kojih se tretiraju kao „loss event” i prije dostizanja kašnjenja 180+ dana.*

- Tačka 7.2. – trazi se pristup procjeni naplate. Za Banku situacija je sljedeća: prilikom izracuna PLLP za Retail segment, procjenjuje se vjerovatnoća loss eventa = 180+dana kašnjenja (za svaku skupinu kašnjenja u svakom proizvodu) u narednih 7 mjeseci, a na temelju 12-mjesečne istorije, te na osnovu te vjerovatnoće (loss faktora) se računaju Bruto rezerviranja. Bruto rezerviranja se umanjuju za historijski (12-mjesečni) postotak naplate po eksp-

niranostima koje su u prošlosti klasificirane kao gubitka (180+). Postotak naplate se računa na temelju usporedbe prosječnih mjesečnih uplata po 180+ partijama u 12-mjesečnom periodu (troškovi naplate nisu odbijeni od uplata) i prosječnom mjesečnom iznosu novih plasmana koji su u prošlom 12-mjesečnom periodu zakasnili više od 180 dana.

- Tačka 7.4 važi za NRT, za Retail se nkoristi tako zvani flow-rate model koji je na bazu proizvoda

- Tačka 7.5 O.K. za NRT, za Retail se kolateral uzima za naprijed spomenuto umanjeno stope od 100% (umanjeno 30% za Stambene i 20% za Nenamjenske kredite osigurane hipotekom)

- Tačka 12.2. Uputstvo definira KM 500 ili 2.5% izloženosti dužnika kao prag materijalnosti prilikom izracuna dana kasnjenja. Za Retail segment je u Banku definiran prag materijalnosti od EUR 10 prilikom izracuna dana kasnjenja, i kasnjenje se racuna na nivou partije (pravilo grupacije) - trenutno gotovo da i nema procesa i metodologije u upravljanju kreditnim rizikom Retaila koji trenutno nije naslonjen na ovu definiciju praga materijalnosti, tako da bi uvodjenje novog pravila materijalnosti znacilo razvijanje novog/paralelnog brojaca dana kasnjenja.

- Tačka 15. Metodologija IFRS Retail u Banci ne poznaje „pojedinačno značajne izloženosti” prilikom ocjene da li se račun na PLLP ili ILLP. Partije eksponiranosti se, po Retail metodologiji, grupiraju po proizvodima i po skupinama kašnjenja, dok se kriterij iznosa ne koristi prilikom grupiranja. Za sve partije eksponiranosti koje su ikada dosegle kasnjenje veće od 180 dana ili im je utvrđen „early loss” (klijent preminuo, utvrđena kreditna prevara...) bit će izdvojen ILLP od 100% bez obzira ne eksponiranost. ILLP manji od 100% moguć je samo (kako je gore spomenuto za Stambene kredite (70%) i nenamjenske kredite osigurane hipotekom (80%), te samo za segment fizičkih lica.

- Prag materijalnosti za segment Retail (fizičke osobe I RBC pravne osobe) je definiran kako slijedi:

- Obračun dana kašnjenja se vrši na nivou kreditne partije

- Prag materijalnosti za početak obračuna dana kašnjenja je 10 EUR u protuvrijednosti KM (19,56)

Održane tradicionalne 9. po redu Bankarske igre

IX Bankarski susreti održani su u Medjugorju, srcu Hercegovine, u prekrasnom ambijentu Sport Centra Circle International od 2.-5.6.2011.godine. Ukupno je učestvovalo 971 akreditiranih učesnika, koji su se natjecali u 6 sportskih disciplina. Ukupno se takmičilo 29 ekipa koje su bile sastavljene od 24 banke članice UBBiH, Centralne banke BiH, Agencije za bankarstvo FBiH, Agencije za bankarstvo RS te Agencije za osiguranje depozita BiH i Investiciono razvojna banka RS. Takmičenje se odvijalo u sljedećim disciplinama:

1. Nogomet (muški) 20 ekipa
2. Odbojka (muški) 17 ekipa

3. Odbojka (žene) 20 ekipa
4. Košarka (muški) 13 ekipa
5. Košarka (žene) 7 ekipa
6. Stoni tenis (muški) 21 ekipa
7. Stoni tenis (žene) 12 ekipa
8. Šah (muški) 14 ekipa
9. Šah (žene) 9 ekipa
10. Kuglanje (muški) 18 ekipa
11. Kuglanje (žene) 21 ekipa

Bila je zastupljena i rekreativna disciplina i to VIP kuglanje i tenis.

Organizacioni odbor IX Bankarskih susreta održao je dvije sjednice na kojima je usvojen Program rada i Finansijski plan te raspravljano o toku priprema. Organizaci-

oni odbor na svojoj I sjednici donio zaključak da se u takmičarskim sportovima ne mogu takmičiti uposelnici učesnica koji su registrirani u premijer ligama BiH i entitetskim ligama.

Izvršni odbor je održao 3 sjednice na kojima je usvojio Program rada imenovao operativne timove i donosio operativne odluke i bio učesnik u realiziranju samih Susreta.

U odnosu na prošlu godinu evedentan je povećan broj učesnika za oko 100 ili oko 10% a povećan je i broj ekipa sa 27 na 29.

U samoj organizaciji sproveden je i naglašavan princip druženja i zabave i amatersko-rekreativni aspekt sportskih na-

SUSRET BANKARA U MEĐUGORJU

tjecanja. Ovo je svakako i dalo očekivane rezultate.

Ovog puta je zbog proglašenja drugog dana takmičenja (subota) za VIP dan bio je do sada najveći odaziv direktora i članova uprava banaka (25) što je susretima dalo posebnu dimenziju.

Bankarski susreti su se u potpunosti realizirali po usvojenom Protokolu a posebno ceremonija otvaranja i zatvaranja.

Igre je svečano otvorio gosp. Berislav Kutle koji je tom prigodom rekao: „Ni prošle niti pretprošle godine se nismo pokolebali i održali smo Susrete unatoč teškoj ekonomsko-financijskoj situaciji u BiH, regiji i globalno, jer nas Susreti ujedinjuju i jačaju. To nam je zaista veoma bitno i želim da se ostvari i ove godine. Budimo u prvom redu ljudi, pa bankari i sportaši. Uz fair-play budite najbolji što možete biti. Podignimo nivo razumijevanja i prijateljstva na viši nivo kako bi se puni elana vratili na posao.“

Susreti su završili proglašenjem pobjednika i uručenjem pobjedničkih pehara u subotu, 4.6. Bankarske susrete je zatvorio Mijo Mišić, izvršni sekretar UBBiH koji se zahvalio organizatorima i domaćinu na uloženom trudu i radu, naglasivši još jednom kako su susreti za bankare i bankar-

ske institucije postali tradicija i događaj s prvenstvenim ciljevima sportskog natjecanja, zabave i ugodnog druženja. Posebna zahvalnost je upućena g. Nikoli Biliću, maskoti bankarskih susreta, uz želju za dobro zdravlje i još dugo uspješnih bankarskih igara.

Rezultati takmičenja

Odbojka – muškarci

1. Centralna banka BiH
2. UniCredit Bank Mostar
3. Raiffeisen Bank Sarajevo

Odbojka – žene

1. Raiffeisen Bank Sarajevo
2. UniCredit Bank Mostar
3. Volksbank BH Sarajevo

Košarka – muškarci

1. Raiffeisen Bank Sarajevo
2. Nova banka Banja Luka
3. Sparkasse Bank Sarajevo

Košarka – žene

1. Raiffeisen Bank Sarajevo
2. Nova banka Banja Luka
3. UniCredit Bank Mostar

Stolni tenis – muškarci

1. UniCredit Bank Banja Luka
2. Raiffeisen Bank Sarajevo
3. MF Banka Banja Luka

Stolni tenis – žene

1. Turkish Ziraat Bank Bosnia Sarajevo
2. Raiffeisen Bank Sarajevo
3. UniCredit Bank Mostar

Šah – muškarci

1. Centralna banka BiH
2. Hypo Alpe Adria Bank Banja Luka
3. Raiffeisen Bank Sarajevo

Šah – žene

1. Raiffeisen Bank Sarajevo
2. Hypo Alpe Adria Bank Mostar
3. Hypo Alpe Adria Bank Banja Luka

Kuglanje - muškarci

1. Hypo Alpe Adria Bank Mostar
2. Raiffeisen Bank Sarajevo
3. Volksbank Sarajevo

Kuglanje – žene

1. UniCredit Bank Mostar
2. Volksbank Banja Luka
3. VakuFska banka Sarajevo

Nogomet

1. UniCredit Bank Mostar
2. Sparkasse Bank Sarajevo
3. Volksbank Sarajevo

Fair play:

Hypo Alpe Adria Bank Banja Luka

Ukupan pobjednik:

Raiffeisen Bank Sarajevo

VIP tenis:

1. Almir Šahinpašić i Sead Bećirović
2. Ivan Vlaho i Siniša Adžić
3. Mićo Vračar i Ranko Labović

VIP kuglanje:

1. Goran Babić
2. Mirsad Letić
3. Dragan Kovačević

Raiffeisen banka nastavlja pobjedničku tradiciju

Zadnji dan natjecanja je proglašen VIP takmičarskim danom kad su se u kuglanju i tenisu natjecali direktori i članovi uprava banaka. Ukupan pobjednik ovogodišnjih susreta je bila Raiffeisen Bank koja je odnijela pehare u košarci za muškarce i žene, kao i odbojci i šahu za žene. Sandro Komljenović iz Raiffeisen Bank je prilikom otvaranja igara imao čast na defileu biti nositelj zastave igara i koji je predskazao pobjedu svojoj banci. „Osjećaj iznošenja zastave prilikom otvaranja igara je bio jako dobar - istovremeno pomiješani ponos i zadovoljstvo i nadam se da ćemo ga u zajedničkom duhu ponoviti i ubuduće.“

„Nagrada je došla očekivano jer već pet godina Raiffeisen Bank osvaja prvo mjesto u košarci. U finalu ove godine smo igrali protiv Nove Banka Banja Luka pa možda njih možemo istaknuti kao najozbiljnijeg suparnika ove godine, što je bilo iznenađenje kao i u muškoj i u ženskoj košarci“, izjavila je Aida Čordalija. „Najvrednija stvar bankarskih susreta je definitivno druženje prije svega, lijepi susreti i nova poznanstva. Vidjeti ponovo drage ljude koje niste sreli godinu dana – zar to nije odlično?“

Hasan Hasić kapiten košarkaške ekipe Raiffeisen Bank je dodao: da ako se osvrnemo na prethodne godine, sastav ekipe se iz godine u godinu značajno mijenjao, ali ne i naš ključ za uspjeh, koji smo preuzeli upravo iz svakodnevnog rada u Raiffe-

isen banci. Našu ekipu je uvijek odlikovao izuzetan timski duh kao zavidan nivo discipline, što je ključ uspjeha kako u svakodnevnom radu tako i na košarkaskom terenu. Naravno, tu ne smije izostati i zabava, ali tek po uspješno obavljenom zadatku. Dokazali smo da i pored izostanka određenih ključnih igrača koji su našu igru nosili u prethodnim godinama možemo osviti turnir, što još jednom dokazuje da je zdrav kolektiv ključ uspjeha a ne pojedinci.

Posebno hvala, u ime cijele ekipe, Ekremu Kulenoviću i Goranu Peroviću koji su se pobrinuli za pozitivnu i pobjedničku atmosferu u ekipi!“

Amirela Proške, kapitenica odbojkaške ekipe iz Raiffeisen Bank je primijetila kako konkurencija nije bila izazovna kao prethodnih godina, ali da su se igračice svejedno

lavovski borile. „Što se tiče naših priprema, više su to bila druženja. Pravile smo kratke pauze tokom godišnjih odmora, a onda se vraćale na pijesak. Razigravale smo se s drugim bankama što se u konačnici pokazalo kao dobra taktika“, kazala je Proške. „Za pobjedu je ključan timski duh prije svega po čemu je Raiffeisen banka poznata jer se svaki put iznova tome radujemo.“

U kategoriji muške odbojke, očekivano je pobijedila Centralna banka BiH. Dalibor Marković kapiten ekipe je priznao kako je konkurencija i finale ove godine bili dosta jači nego inače. „Pohvalio bih konkurenciju, a pogotovo igrača Damira Trgu iz UniCredit banke, bivšeg BH reprezentativca čiji se doprinos itekako primijetio. Međutim, ekipa CBBH je dala svoj maksimum i pobijedili smo treći put zaredom. Presudno za pobjedu danas je vje-

Aida Čordalija

Hasan Hasić

Odbojkašice Raiffeisen Bank

Ivan Soče

rojatno uigranost naše ekipe i spremnost da damo sve od sebe. Večeras će biti slavlja kad budemo primali pehar jer malo koja banka je uspjela da trijumfuje tri puta zaredom u odbojci u toku ovih 9 susreta.“

Visoko podignute letvice

U muškom kuglanju, pobijedila je Hypo Alpe Adria Bank Mostar. „Raiffeisen banka i BOR banka Sarajevo su nam bili najveći konkurenti. Naše su pripreme trajale cijelu godinu, međutim intenzivnije smo radili zadnjih mjesec dana i dolazili smo baš ovdje na međugorske terene. Za pobjedu je presudilo što smo prvi bacali i tako smo konkurenciji podigli visoku letvicu koju nisu mogli prijeći“ izjavio je Ivan Soče.

Uvjerljivu pobjedu u malom nogometu odnijela je UniCredit Bank Mostar. Dalibor

UniCredit bank - pobjednici u malom nogometu

Ćubela, izbornik ekipe je izjavio kako su timski duh i taktika vezana za moderan stil nogometa bili ključni za pobjedu i izrazio nadu da će Banka isto ponoviti i sljedeće godine. „Mislim da su ove godine bankarske igre imale najveću konkurenciju u nogometu. Tim nam je veće zadovoljstvo što smo osvojili prvo mjesto. Do pobjede smo dominantno došli jer smo na cijelom turniru zaprimili samo jedan gol i svaku ekipu pobijedili, mogu slobodno reći, bez imalo problema.“

UniCredit Bank Mostar je osvojila i prvo mjesto u ženskom kuglanju. „Uvjereni smo kako se na 9. bankarskim susretima, UniCredit Bank, dostojno predstavila u svim natjecateljskim disciplinama. Iznimno nam je drago i ponosni smo što smo i mi, kao članovi ženske kuglačke ekipe, ovom zlatnom medaljom prve značajno dopri-

jele tom ukupnom uspjehu. Iako je većina naše ženske kuglačke ekipe na ovim bankarskim igrama debitirala, osvojeno prvo mjesto svjedoči kako se naporan trud i rad višestruko isplatio, a dodatno nas je motivirala činjenica da radimo u instituciji koja, osim na poslovnom planu, djelatnicima omogućava kvalitetne uvjete i priliku da se angažiraju i svoje talente pokažu i na sportskom planu.“ izjavila je Martina Pejdo.

„Iskoristile bismo priliku i zahvalile svim sportskim entuzijastima, a naročito kuglašicama svih banaka učesnica, na zdravoj konkurenciji i fair play-u. Bilo je lijepo i zanimljivo nekoliko se dana družiti sa kolegicama i kolegama iz drugih banaka, a sada ćemo se vratiti svom poslu i novim radnim pobjedama do sljedećih bankarskih igara!“ dodala je Pejdo.

Kuglašice UniCredit bank

Ukupni pobjednici - Raiffeisen bank

Ocjena sudija i doktora

Hariz Bilić

Fair-play na očekivanom nivou

Haris Bilić, košarkaški sudac, izrazio je zadovoljstvo sportskim terenima u Međugorju i pohvalio fair-play natjecatelja. „Raiffeisen Bank Sarajevo se standardno ističe u košarci, međutim moram pohvaliti i takmičare iz Nove banke Banja Luka. Evidentno je da je njihova uprava ove godine puno uložila i u mušku i u žensku košarku“, izjavio je Bilić kojem hercegovačke vrućine nisu pokvarile odmor i dobro raspoloženje.

Mirjana Lozanović

Uigranije ekipe

Na bankarskim susretima sam već pet godina zaredom. Imam utisak da je nešto manje banaka nego prethodnih godina. Međutim, primjećuje se kako su se ekipe bolje pripremale, igra se na tri odigravanja, ne prebacuje se svaka prva lopta što je znatan napredak.

Raiffeisen bank po dosadašnjim rezultatima najlakše čini mi se dobiva utakmice, možda im je i grupa bila lagana, ali još je rano prognozirati jer nisam vidjela sve grupe.

Blagica Lukšić

Bankari su u pravoj formi

„Zdravstvena služba doma zdravlja Čitluk je u tijeku bankarskih susreta bila na raspolaganju svaki dan od 8 do 18 h. Na svu sreću, nije bilo ozbiljnijih povreda. Bilo je nešto iščašenja zglobova, istegnuća mišića i ogrebotina, ali ništa ozbiljno. Bankari su pokazali da su u formi i da nisu previše osjetljivi“, kazala je Lukšić.

Tarik Kečo

Odlični terenski uvjeti

Malonogometni sudac, Tarik Kečo, također je bio zadovoljan travnjakom i terenskim uvjetima u International Centru Međugorje. „Organizacija i kvaliteta igre su odlični i tu nema nikakvih primjedbi. Od ekipa, standardno se ističu pobjednici prošlih godina ProCredit i Sparkasse Bank Sarajevo, ali čini mi se da će ove godine pozornost više morati obratiti i na UniCredit Bank Mostar koja ima dosta igrača koji odskaču.

Sportu se uvijek rado vraćam i tu me ništa ne može spriječiti

Legenda stolnog tenisa, bankar - sportaš koji je igrao i po sedam sportova dnevno i za svoju banku osvojio najviše trofeja

Šefko Hadžić, NLB Tuzlanska Banka Tuzla

Na bankarskim susretima sudjelujem još od 1976.g., kad su prvi susreti bili organizovani od strane Privredne banke Sarajeva u Banja Luci i otad pa do rata sudjelovao sam svake godine. Aktivno sam se bavio fudbalom, a ostale sportove sam igrao rekreativno. Istina je da mi sportovi idu od ruke i stolni tenis i odbojka, košarka i rukomet, ali sad sam u godinama da ipak više igram šah (smijeh).

Bez sporta ne mogu i tako sam navikao i porodicu još od kad sam se oženio. Nastavit ću se baviti sportom sigurno sve dok budem mogao hodati. Kad sam bio mlađi i imao više snage, igrao sam po sedam sportova, tako da danas ove mladiće od 27 godina što igraju samo po jedan sport opomenem tu i tamo.

U Tesliću mi je 2004.g. pukla tetiva, na tenisu sam prošle godine istegnuo mišić i bilo je tu i nekih drugih ozljeda, ali sportu se uvijek rado vraćam i tu me ništa ne može spriječiti. Stolni tenis sam počeo igrati nakon što sam završio „fudbalsku karijeru“, takoreći iz nužde jer dolazile su mlade, brže generacije.

Nekad i sad

Kad gledam nekad i sad, prije je svake godine organizator bila druga banka tako da bi ta ekipa odradila kompletno pripremu. Obično su igre bile na moru radi smještajnih kapaciteta, recimo Šibenik – Solaris i sl. Danas je organizacija sva na Udruženju banaka i ne primjećujem da su igre nešto masovnije nego prije. Od 1976.-e do danas - puno se godina skupilo i lijepih utisaka, ne mogu sad da izdvojim nešto posebno. Možda najbolje da preporučim knjigu Eldara Arnautovića „Istorija banaka“ u kojoj je nastojao sve sažeti i spomenuti.

S radošću se sjećam „onih vremena“ kad smo mi bili mlađi i kad je naša banka bila sveukupni pobjednik po sedam, osam

Bez sporta ne mogu i tako sam navikao i porodicu još od kad sam se oženio. Nastavit ću se baviti sportom sigurno sve dok budem mogao hodati. Kad sam bio mlađi i imao više snage, igrao sam po sedam sportova, tako da danas ove mladiće od 27 godina što igraju samo po jedan sport opomenem tu i tamo.

godina zaredom. Na posebnoj polici u banci se čuvaju naši pehari i ima ih preko 50 iz svih sportova. Imali smo željezni sastav. Nadam se da ćemo nekad u budućnosti ponoviti stare uspjehe.

Sjećam se jedne anegdote iz Ploča, tadašnjeg Kardeljeva, iz 1981.g. Bilo je jako popularno povlačenje konopca – to je bila atrakcija i moja banka je bila neprikosnovena. Nismo bili teškaši, ali smo imali dobru

taktiku i bili smo dobro uvježbani. Uglavnom, te '81.-e, Pločani su bili organizatori i na povlačenje su doveli dvojicu mornara s broda – a nas osmorica s druge strane. Šta ću vam pričati kad je jedan njihov izgledao kao naša dvojica. Oni su bili toliko jaki da kad su povukli konopac - naš prvi, koji je bio nizak, je poskočio od zemlje! Podigli čovjeka! Toga kad se sjetim, uvijek se nasmijem od dragosti.

Bez druženja nema života i to je ono što čini čovjeka sretnim i zadovoljnim

Igre su jedno lijepo pražnjenje, ali i punjenje pozitivnom energijom da čovjek danima poslije priča o tome i ispunjen se vrati kući.

Eldar Arnautović, doajen bankarskih susreta

Ovo su 9. susreti poslije rata koje je inicirala prvo Centralna banka BiH, a potom preuzelo Udruženje banaka i sudjelovao sam skoro na svim. Inače, u Tuzlanskoj banci sam radio na funkciji zamjenika generalnog direktora, a radio sam i kao predsjednik bankarstva pa sam i pobliže upoznat s organizacijom. Prije rata, putovalo se u razne gradove: Šibenik, Ploče, itd. Išli smo u mjesta koja su imala odgovarajuće terene i smještaj i sad kad gledam unazad, bilo je izvanredno. Organizacija i ishrana su uvijek bili na zavidnom nivou.

Razlika danas i nekad, pa ... Pripreme za susrete smo počinjali čim prođu godišnji odmori i uistinu je vladao veliki interes. Ja to vama ne mogu opisati! Pravila su bila stroga, sportisti su radili pravilnik i nastojali smo da to budu baš kvalitetne pripreme. Imali smo izvanredna druženja, organizirali su se i zajednički seminari, nije bilo neke konkurencije među bankama. Danas su banke samostalnije, neovisnije, što je zapravo i dobro.

Što se tiče mog bavljenja sportom, kad sam došao tek u banku, već sam bio u odre-

đenim godinama, i moja omladina nije smatrala da sam za takmičenja. To su mi čak i rekli 2001. godine kad smo išli u Teslić. Kaže meni današnji doajen, Šefko Hodžić: Direktore znate li Vi koliko je meni godina? Pitam: Koliko? Kaže Šefko: 57. Vi, kad ste došli u Banku, mi na Vas nismo uopšte računali, a evo ja sam danas u Vašim godinama i igram stolni tenis. Vremena se mijenjaju, Šefki je skoro 60 godina i dalje igra tenis. Rekao sam mu danas da me sa svojim nastupima i godinama odavno pretekao. A on će meni: Ma ne mogu direktore da se odlijepim!

Svako mi je druženje bilo lijepo, a posebno kad igram pa mi partnerka kaže da

ne može više jer se umorila. Pa ja odem igrati s drugom pa i ona kaže da ne može više. E, to mi je bilo zadovoljstvo obzirom na moje godine. Volim da igram i tu nema umora. Ako radiš posao kako treba onda znaš rasporediti snagu i vrijeme.

Lično, jako volim sportske susrete i druženja. Smatram da ona imaju veliki efekt na ljude da se zbliže i upoznaju. Ova manifestacija ima i zabavni karakter, zabavni dio koji je isto interesantan i to se vidi na kraju i po posjećenosti. Bazeni su sinoć bili krcati i kolege čak nije omela ni utakmica reprezentacije BiH. Manje ih je gledalo prijenos nego što su slušali muziku.

Generalno, jako sam zadovoljan ovogodišnjim susretima i smatram da se ova tradicija treba održavati. Mogu preporučiti i mladima da nastave s druženjima jer današnji mediji, internet i TV, to nas odvlači jedne od drugih i postajemo stranci. Bez druženja – nema života i to je ono što čini čovjeka sretnim i zadovoljnim. Igre su jedno lijepo pražnjenje, ali i punjenje pozitivnom energijom da čovjek danima poslije priča o tome i ispunjen se vrati kući.

Ranko Labović

Zadovoljstvo mi je i užitek dolaziti na ovakve manifestacije i lijepo se osjećam. Bankarski susreti znače sport i druženje i s tim su uvijek povezane fine emocije. Nakon svakodnevnog posla, ovdje ljudi ipak mogu da priušte nešto dodatno.

Bankarsko iskustvo koje sam ponio sa sobom, danas primjenjujem kao konzultant tako da i dalje imam dodirnih tačaka s bankarstvom. Ljudima pokazujem kako banke misle i šta od njih traže.

Navijati ću za UniCredit Bank Banja Luka, za ljude s kojima sam radio i družio se. Uvijek je dobra atmosfera generalno. Ljepota druženja i mladosti je uvijek tu, mada je bankarski prosjek malo stariji od ostalih (smijeh). Nadam se da će se susreti još dugo nastaviti kao jedna lijepa tradicija.

Sanel Kusturica

Smatram da su bankarski susreti odlična prilika da se svi uposlenici banaka susretnu u jednom neformalnom okruženju i da se družimo prije svega. Naravno, zdrava konkurencija je bitna kako u poslu tako i ovdje. Najbitnije je da sve prođe bez povreda ili nekih zdravstvenih problema za učesnike. Neka bolji pobijedi i da sve bude fer i korektno.

Sparkasse i ove godine učestvuje u svim timskim sportovima. Što se tiče očekivanih pobjedničkih pehara, najviše nade polažem u fudbal. Prošlogodišnji smo pobjednici, vidjet ćemo hoćemo li uspjeti obraniti titulu ove godine.

Jako sam zadovoljan organizacijom i mislim da je na nivou prethodnih godina.

Bankarstvo je uvijek bilo sportskog duha

Ponosan sam i na inicijativu oko organizacije bankarskih susreta. Organizacija je na nivou uhodana i uvježbana. Svake godine poprima još kvalitetniji oblik. Poboljšava se ambijent oaze i ljepote.

Mirsad Letić, prvi predsjednik UBBiH

tako ... Moja generacija je još uvijek na okupu, svi smo u mirovini, ali održavamo kontakte i uistinu imamo u potpunosti ispunjeno vrijeme zbog čega sam jako zadovoljan.

G. Letić, s Vama sam htjela posebno razgovarati jer sam na samom dolasku primijetila oduševljenje bivših radnih kolega. Ostavili ste jak utisak iza sebe?

Naša društva imaju bogatu tradiciju iza sebe. Mi smo bili mala banka (UPI Banka Sarajevo) i naš je razvoj tekao godinama. Stvarali smo unutar Banke odnos koji je ne samo poslovan nego prijateljski i drugarski, ali uz poštovanje i uvažavanje. Svi koji su dolazili u banku su poprimali fizionomiju banke i prilagođavali se. Uvijek sam govorio da smo poslovni partneri, ali i prijatelji. Stvarali smo neku drugu atmosferu. Imali smo Dan banke – dan kad je banka osnovana, pa Dan za zaposlenike i za poslovne prijatelje. Cijeli krug poslovnih ljudi jedva je čekao taj dan jer to su bili trenuci zblizavanja i uvezivanja.

Povlačim paralelu s današnjim susretima. Ovaj skup danas je ipak na nekom većem nivou, skup svih banaka. Posebno me raduje što se održalo i zadržalo i da se stvaraju prijateljski odnosi. Svi smo opterećeni kan-

celarijama i poslovnim aktivnostima, tako da je izlazak u ovakav krug poseban doživljaj i vlada posebna atmosfera. Ponosan sam i na inicijativu oko organizacije bankarskih susreta. Organizacija je na nivou uhodana i uvježbana. Svake godine poprima još kvalitetniji oblik. Poboljšava se ambijent oaze i ljepote.

Kakvi su bankari sportaši i ima li tu zdrave međusobne konkurencije?

Bankarstvo je uvijek bilo sportskog duha. Prvo, gledate kako se boriti s klijentom. Kako ga pridobiti pa ga zadržati i to je jedna sportska borba. Onda se borite da taj klijent iziđe iz banke zadovoljan s uslugom. A kad dođemo još na susrete – nije takmičenje s klijentima nego sportska borba međusobno.

Bankari su za stolom džentlmeni i međusobno se uvažavaju, ali .. ispod stola je vaterpolo (smijeh), noge uvijek rade. Još ako netko ima duže noge i jači udarac ...

Danas ste se natjecali u VIP kuglanju?

Tačno, osvojio sam drugo mjesto. Pobjedio je Goran Babić iz Banja Luke, ali znači da sam i ja još u kondiciji. Valjda me nisu pustili radi godina.

Nedostaje li Vam bankarstvo i kako danas provodite vrijeme?

Bankarstvo mi ne nedostaje jer sam jako puno godina proveo u njemu. Sad sam već 5 godina u mirovini i navikao sam se. Našao sam nove životne sadržaje i hobije kao što su putovanja, šetnje, ribarenje, druženja i

Milan Radović

Jako sam zadovoljan organizacijom bankarskih susreta ove godine jer se uistinu primjećuje da se organizator potrudio učiniti određene korekcije naspram prethodnih godina. S druge strane, veći je broj učesnika nego prošle godine što pokazuje da se vraćamo u period prije krize.

Gledao sam sve mečeve Nove banke i mislim da je svugdje vladao fair-play, nije bilo incidenata, sudci su bili korektni i sve je uistinu održano na nivou.

Nikola Bilić

Kao komentator, bankarske susrete pratim od samog početka. Uz pohvalu svim ekipama, možda se u ovih devet godina u ukupnom dojmu od svih najviše isticala Raiffeisen Banka. Jako su organizovani, ostvaruju dobre rezultate, a vidi se i da puno ulažu u opremu, u svoj vizualni identitet.

Među bankarima ima vrhunskih sportista, posebno odbojkaša i košarkaša i to se primijeti u načinu igre. Također, u fudbalu igra dosta bivših reprezentativaca tako da je generalna ocjena vrlo dobra.

VIP DAN

Drugu godinu za redom, na bankarskim susretima je upriličen i VIP takmičarski dan za direktore banaka i članove Uprava. Sudjelovalo je 15-ak direktora i preko 20 članova uprava što pokazuje veliki interes i podršku.

Sudjelovali su predstavnici Turkish Ziraat banke, Sparkasse Bank, UniCredit Bank Banja Luka, NLB Tuzlanske banke, NLB Razvojne banke, Nove banke, Hypo Alpe Adria Bank Banja Luka, Hypo Alpe Adria Bank Mostar.

Prvo mjesto u tenisu je osvojio natjecateljski par Almir Šahinpašić, direktor NLB Tuzlanske banke i Sead Bećirović, savjetnik Uprave NLB Tuzlanske banke.

Ovom prilikom, Šahinpašić je izjavio: „Vrlo sam zadovoljan današnjom igrom i s prekrasnim ovdašnjim terenima. Iako smo mi nešto stariji par, igramo relativno redovno: dva, tri puta sedmično. Za pobjedu je bilo bitno odigrati dobro i skoncentrirano.“

Direktora NLB Tuzlanske banke zdušno su s tribina bodrili navijači i navijačice koji su bili uvjereni da je pobijedilo iskustvo i kondicija.

Drugoplasirani u VIP tenisu su bili Ivan Vlaho, direktor UniCredit Bank Banja Luka i Siniša Adžić, član Uprave UniCredit Bank Banja Luka.

„Jako sam zadovoljan današnjom igrom i ostvarenim pobjedama. Prvi konkurentski par Vračar – Labović je bio jednako kvalitetan, ali mislim da je za našu pobjedu presudila uigranost kolege Adžovića i mene“ izjavio je Vlaho.

Vlaho je još pohvalio sjajan kompleks sportskih terena u Međugorju i inače odličnu organizaciju ovogodišnjih bankarskih susre-

ta izrazivši nadu da će se ova tradicija još dugo nastaviti.

Prvo mjesto u VIP kuglanju je osvojio Goran Babić, član Uprave Hypo Alpe Adria Bank Banja Luka, drugoplasirani je bio Mirsad Letić, prvi predsjednik UBBiH, a treće mjesto je pripalo Draganu Kovačeviću, članu Uprave Hypo Alpe Adria Bank.

Zbog lijepog druženja, ali i požrtvovnih nastupa, svi su takmičari izrazili zadovoljstvo VIP turnirom s nadom u njegov kontinuitet i još brojnije sudionike sljedeće godine.

Iz kuta sudionika

Sve banke su pobjednici u druženju

**Mirzeta Arnautović,
Centralna banka BiH:**

CBBiH sudjeluje na bankarskim susretima od početka. Naš tadašnji guverner, g. Peter Nicholl je bio začetnik ovih susreta, i nadamo se da ćemo se odazivati i dalje u budućnosti.

Ove godine smo se natjecali sa četiri ekipe: mali nogomet, odbojka muškarci i žene i muškarci u šahu. Zadovoljni smo sa svim rezultatima jer smo uistinu dali sve od sebe. Zasad smo osvojili zlato u šahu, a nadamo se i očekujemo zlato u muškoj odbojki. Što se tiče organizacije, organizacija je izvanredna, nemam riječi. Ono što je najbitnije - nema povrijeđenih i nadam se da će tako ostati i do kraja.

Ne bih nikog posebno izdvajala kao jaču ili slabiju konkurenciju, sve su mi ekipe drage jer svi smo ovdje kolege koji jesmo došli radi rezultata, ali prvenstveno smo tu radi druženja.

**Šadijan Ramičević,
Intesa SanPaolo Banka**

U banci radim inače na trezorskim poslovima tako da mi susreti dođu kao relaksacija i opuštanje. Do sad je Intesa učestvovala na svim bankarskim susretima. Najjači smo u fudbalu i odbojki, mada smo se takmičili i u ostalim sportovima, kuglanje i stolni tenis. Ove godine smo razgovarali da se uvede možda i vaterpolo ili još neki drugi timski sport.

Druženje nam je svima prijeko potrebno, jer znam da dosta kolega u banci komunicira samo telefonom, bez da su se vidjeli i upo-

znali, tako da se svi radujemo bankarskim susretima i nešto ležernijoj atmosferi od one poslovne. Znamo da je naglasak bankarskih susreta na sportu, ali je isto tako i na dograđivanju ljudskih odnosa i druženju kao najvrjednijoj stvari susreta.

**Omar Hašimbegović,
Agencija za bankarstvo FBIH**

Agencija za bankarstvo FBIH se ove godine takmiči u malom nogometu, stolnom tenisu, šahu i kuglanju. Intenzivnije smo se pripremali zadnjih mjesec dana. Sad igramo protiv NLB Razvojne banke i nadamo se najboljem rezultatu. Jako smo zadovoljni s organizacijom i čini mi se nešto boljom nego prethodnih godina.

**Amela Skikić,
UniCredit Bank Mostar**

Takmičili smo se u stolnom tenisu i upravo smo pobijedili u prvom meču s NLB Razvojnomo bankom s 3:1 što djeluje jako stimulativno. Nadamo se finalu i najjači protivnik bi mogla biti Turkish Ziraat Banka, ali i Raiffeisen Bank. Ove godine su bili intenzivni treninzi i pripreme i nadamo se zlato.

**Danijela Vidović, Tanja Veriš, Ljiljana Kodžoman, Biljana Čebić, Radmila Bjeljac,
MF banka Banja Luka**

Mi smo novoosnovana banka koja je počela s radom prošle godine i ovogodišnji bankarski susreti su nam prilika da se prvi put takmičimo. Takmičimo se u kuglanju, stolnom tenisu i košarci. Također, ovo je i divna prilika da se družimo s kolegama iz sektora i upoznamo nove ljude. Zadovoljni smo kvalitetom organizacije; smještaj i hrana sve je u redu. Intenzivno smo se pripremali zadnjih par mjeseci stoga očekujemo dobre rezultate posebno u muškom stolnom tenisu. Dat ćemo sve od sebe!

**Nataša Momić,
UniCredit Bank Banja Luka**

Banka se takmiči u svim prijavljenim sportovima, a moja ekipa u odbojki. Trenirali smo cijelu godinu, a finalne pripreme su trajale zadnjih mjesec dana. Imali smo osigurane uslove i termine za odbojku i s tim smo zadovoljni. Bankarske igre su za mene prvenstveno druženje i upoznavanje novih ljudi. Naravno, tu je i sportski duh, ali nije sve u takmičenju.

Sadik Mujić, Fetić Mensura, Gordana Starčić i Fetić Mirad.

Investiciono komercijalna banka Zenica

Učestvovali smo skoro na svim bankarskim susretima do sada. Ove godine smo zastupljeni u malom nogometu, odbojci, stolnom tenisu, šahu i kuglanju. Najjači smo možda u muškom stolnom tenisu. Generalno govoreći, zadovoljni smo s organizacijom i terenima, i jednostavno sve je super.

Marina Marjanović Stupar, Branislava Prole, Marijana Đurović Tolimir, VOLKSBANK Banja Luka

Volksbank nastupa na bankarskim susretima već nekoliko godina. Redovno se prijavljujemo za kuglanje u čemu smo prvaci. S tim se uistinu volimo pohvaliti tako da i ove godine očekujemo da naše kuglašice osvoje prvo mjesto.

Organizacija susreta je u redu. Smještaj možda i nije toliko bitan koliko međusobno druženje i zabava, fair play u sportskim aktivnostima i da nema ozlijeđenih.

Nas tri se inače takmičimo u odbojci. Druge banke ne gledamo kao konkurenciju naročito ne na bakarskim igrama gdje smo svi kolege. Pehare ako osvojimo – to će sigurno biti lijepa uspomena.

Dalibor Gajić, Hypo Alpe Adria Bank Banja Luka

Sa zadovoljstvom mogu reći kako naša banka učestvuje u svim disciplinama u muškoj i ženskoj konkurenciji, uključujući

i dva predstavnika u karaokama od kojih očekujemo jako mnogo.

Što se tiče organizacije i smještaja, generalno sam zadovoljan. Možda se moglo obratiti više pozornosti na koordinaciju sa sport centrom IC Međugorje jer sam primijetio da je nedostajala voda na terenima. Prijedlog za ubuduće igre, bar kad dolazimo u Međugorje, bi mogla biti organizacija tenisa kao redovne discipline, da ne bude samo VIP ili organizacija fakultativnih sportova kao npr. povlačenje konopa, odbojka na pijesku ili možda pikado.

Počastvovan sam što sam ovdje i drago mi je vidjeti što se ljudi jako lijepo družē.

Milan Topalović, Pavlović International Banka Bijeljina

Ovo mi je četvrti put da sudjelujem na bankarskim igrama, a kao banka nismo preskočili niti jedne susrete do sada. Takmičili smo se u nekoliko sportova, a najjači smo u odbojci. Nažalost, ove nas godine nije mnogo došlo, ali smo ipak uspjeli zabilježiti nekoliko pobjeda.

Atmosfera je na nivou. Uvijek je lijepo doći u Međugorje i družiti se s kolegama. Nadam se da smo svi pobjednici u druženju. Mislim da su svi sportovi dobro zastupljeni, ali bilo bi dobro da se uvede i tenis kao službena kategorija, bez obzira što se ne radi o ekipnom sportu jer uvijek bi navijači došli bodriti

MEĐUGORJE- IZVRSTAN SPORTSKI DOMAĆIN

Tereni domaćina Sport Centra "Circle International Međugorje" su bankarima pružili izvanredne uvjete za sportska nadmetanja, a kulinarska palica šefa kuhinje, Marinka Marića, priredila im je kreativne i ukusne delicije.

Uvjeti koje pruža sportski centar su izvrsni a nije ni čudo da Međugorje posjeduje takve terene obzorn na vrhunske sportaše koji su tu ponikli.

To je moderni športsko rekreacijski centar smješten na više od 100.000 četvornih metara koji nudi vrhunske sadržaje kako za pripreme profesionalnih sportaša tako i za sportaše rekreativce (nekoliko nogometnih terena sa stadionom, otvorene i zatvorene bazene, tenis terene, teretane, wellness...).

U sklopu centra je i luksuzni hotel kao i nadaleko poznati restoran Grande Casa te vinarija.

Ovim putem se još jednom zahvaljujemo domaćinima te se nadamo da ćemo imati priliku za ponovno nezaboravno druženje!

UBBiH

UDRUŽENJE BANAKA BOSNE I HERCEGOVINE

UDRUGA BANAKA BOSNE I HERCEGOVINE

УДРУЖЕЊЕ БАНАКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

BANKS ASSOCIATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

BH.BANKAR

Bilten Udruženja banaka Bosne i Hercegovine • Билтен Удружења банака Босне и Херцеговине • Bilten Udruge banaka Bosne i Hercegovine • Banks Association of Bosnia and Herzegovina Bulletin